

MYKOLOGICKÉ

LISTY

126

Časopis
České vědecké společnosti pro mykologii
Praha 2013
ISSN 1213-5887

OBSAH / CONTENTS

Tejklóvá T. a Kramoliš J.:

Vzácné a zajímavé pavučince ČR. *Cortinarius caesiocanescens* – pavučinec modrošedý
Cortinarius caesiocanescens (*Cortinariaceae*, *Phlegmacium*) recorded in the Czech Republic 1

Červenka J.:

Mycena alphotophora – zajímavá prilbička z orchideového substrátu
An interesting *Mycena* species from orchid substrate 7

Egertová Z.:

Paluška hasivková – *Typhula quisquiliaris* opět nalezena v České republice
Typhula quisquiliaris refound in the Czech Republic 12

Kokeš P.:

Příspěvek k rozšíření fytopatogenních plísní, rzí a snětí na Slovensku – 5
Contribution to the distribution of downy mildews, rusts and smuts in Slovakia – 5 20

Holec J. a Pešicová K.:

Bibliografie mykologických prací ze Sborníku Národního muzea a výzva k tvorbě
podobných soupisů pro další časopisy
Bibliography of mycological papers published in Acta Musei Nationalis Pragae, and an
invitation to produce similar surveys for other Czech journals 26

Kubátová A.:

Velký úspěch naší mykologie: Mikroskopická houba *Ochroconis lascauxensis* je uvedena na
seznamu „Top 10 New Species 2013“
A big success of our mycology: the microscopical fungus *Ochroconis lascauxensis* is
mentioned in the “Top 10 New Species 2013” list 33

Kubátová A.:

Jubileum Marie Váňové – 70 let
To Marie Váňová's 70th birthday 34

Pešková V.:

K pětadesátinám lesnického fytopatologa RNDr. Františka Soukupa, CSc.
To 65th birthday of forestry phytopatologist František Soukup 37

Kolařík M.:

Odešla doktorka Sylva Pažoutová
Sylva Pažoutová deceased 40

Zprávy o akcích

News about activities 42

Redakce / Editorial board 43

Mycena alphitophora – Slovensko, Trnavská pahorkatina, Piešťany, 15.5.2012 foto Juraj Komár (k článku na str. 7).

Pavučinec modrošedý – *Cortinarius caesiocanescens*. Bor u Skutče, PR Maštale, 23.10.2008 foto Jan Kramoliš (k článku na str. 1).

Paluška hasivková – *Typhula quisquiliaris*. CHKO Labské pískovce, SSZ od Rájce (část obce Tisá), 28.10.2012 foto Zuzana Egertová (BRNM) (k článku na str. 12).

VZÁCNÉ A ZAJÍMAVÉ PAVUČINCE ČR
CORTINARIUS CAESIOCANESCENS – PAVUČINEC MODROŠEDÝ

Tereza Tejklová a Jan Kramoliš

V článku jsou publikovány nálezy pavučince modrošedého – *Cortinarius caesiocanescens* z přírodní rezervace Maštale u Proseče. Je zveřejněn podrobný makroskopický i mikroskopický popis druhu včetně originální diagnózy a fotografií. Autoři navrhují jeho zařazení do příštího vydání Červeného seznamu makromycetů České republiky do kategorie DD.

Přírodní rezervace Maštale (v. od Proseče, okr. Chrudim a Svitavy) je jednou z mykologicky nejbohatších lokalit ve východních Čechách. Autory článku je navštěvována téměř deset let a za tu dobu zde autoři i další (nejen amatérští) mykologové zaznamenali téměř 530 druhů makromycetů. Přes 45 druhů z tohoto počtu zastupuje rod pavučinec. Článek pojednává o nálezech pavučince modrošedého – *Cortinarius caesiocanescens* z let 2008, 2011, 2012 a 2013.

***Cortinarius caesiocanescens* M. M. Moser, Sydowia: 513 (1953) [1952].**

Syn.: *Phlegmacium caesiocanescens* (M. M. Moser) M. M. Moser.

Systematické zařazení v rámci rodu: podrod *Phlegmacium*, sekce *Caerulescentes*, podsekce *Caerulescentes*, série *Caesiocanescens*, okruh *Caesiocanescens* (Bidaud et al. 1993).

Původní diagnóza

Pileus carnosulus, primo hemisphaericus demum convexus vel planoconvexus, 5–9 cm diam., in vertice ochraceus, margine diu involuto, cuticula viscosa, dein sicca, iam initio caerulea et mox canescens, numquam violacea vel cyanea. Lamellae primo pileo concolores sed pallidiores vel initio canescentes, postea argillaceae demum pallide badiae, serrulatae, 4–6 mm latae, acie concolori, serrata vel erosa. Stipes 6–9 cm longus, 15–18 mm crassus, bulbosus, bulbo 20–30 mm lato, nunc valce, nunc vix marginato, colore pilei, sed interdum pallidissime lilaceus, demum ochraceo-decoloratus, bulbus a velo universalis primo albidus, demum ochraceus, interdum contexto-subvolvatus. Cortina pallide cinerea, albicans. Caro albida, ochracea in stipitis apice pallide caesia vel canescens. Odor subnullus, sapor mitis. Sporis amygdaliformibus vel limoniformibus, inaequilateralibus, apiculatis, verruculosis, 7–9 / 4–5 μ , basidiis clavatis, 30–33/8

μ ; acie homomorpha, mediostrato regulari ex hyphis 8–15–(22) μ latis composito. Charact. chem.: NaOH et KOH carne pallidissime fusca, solutione guaiac vix lutescente, solutione phenolica vinoso-rubra maculata. In silvis coniferarum mixtisque in ditone Oenipontanae in solo calcareo, autumnno, gregatim vel solitarie. – Specimen typicum, 49/221, prope Telfes, Stubaital, Tirol, leg. M. Moser (Moser 1952).

Popis podle čerstvých plodnic

Klobouk v mládí polokulovitý, později ploše vyklenutý, v dospělosti až plochý s vmáčklým temenem, 40–90 mm v průměru. Pokožka klobouku slizká, radiálně vrostle vláknitá, někdy s přitisklými bělavými zbytky vela, zpočátku stříbřitě šedá až namodralá, postupně od středu vybledávající do stříbřitě šedavé barvy, posléze se zbarvující žlutookrově, ve stáří až žlutohnědě. Okraj dlouho podvinutý, v dospělosti často zprohýbaný. Lupeny v počtu 90–110, až 10 mm vysoké a 0,25–0,35 mm tlusté, ke třeni připojené. V mládí světle modrošedé, později krémově nažloutlé se šedavým tónem, ve stáří rezavé od výtrusného prachu. Ostří lupenů mírně světlejší, v mládí hladké, ve stáří nepatrně zvltněné. Třeň plný, na povrchu suchý, válcovitý, s větvenitou bází, 30–70 mm vysoký a 15–20, v místě vroubení báze až 40 mm široký. Na světle šedém až namodralém povrchu podélně bělavě vláknitý, na vroubené bázi třeně se smetanově nažloutlými zbytky vela. Bazální mycelium bílé. Dužnina bílá, konzistentní, porušením nebo na řezu zvláště ve střední části třeně nepatrně modrající, na příčném řezu třeněm výrazně modrající (na usušených herbářových položkách se v dužnině na původně modrajících místech objevuje zřetelná stříbřitá barva), v bazální části a pod temenem klobouku s tendencí žloutnout až rezavě hnědnout. Kortina bělavá až stříbřitě namodralá (na herbářových položkách stříbrná). Vůně slabá, příjemná, neutrální až nasládlé zemitá. Chut' mírná, po chvíli se zemitým nádechem. Chemická reakce s 30% KOH na pokožce klobouku růžová, na třeni i v dužnině světle růžovohnědá. UV v bázi třeně pozitivní, částečně pozitivní jsou také porušením nažloutlé či narezlé partie.

Výtrusy 7,8–10,3 \times 4,5–5,8 μ m, $Q = 1,56$ –2,07 (průměrné hodnoty 9,13 \times 5,15 μ m, $Q = 1,76$) elipsoidní až citronovité, na povrchu s nízcí a hrubě bradavčitou ornamentikou. Bazidie tetrasporické, kyjovité, inkrustované, s bazálními přezkami, 26–33 \times 8,5–11 μ m. Hymeniální hyfy válcovité, přehrádkované s přezkami, 1,8–2,8 μ m v průměru. Ostří lupenů fertilní. Cheilocystidy nepravé, kyjovité až kapkovité, často dělené do keříčkovitých formací, s přezkami na přehrádkách, hyalinní, 11–22 \times 5–9,6 μ m. Na ostří lupenů se hojněji vyskytují bisporické bazidie. Pokožka klobouku je utvářena jako ixocutis. Ve slizovité vrstvě se nalézají válcovité terminální články hyf, obsahující ochranný pigment. Terminální články

3–5,5 μm v průměru, s nevýraznými až téměř žádnými přezkami, na povrchu hladké, ve svém plazmatickém obsahu zrnitě inkrustované ochranným pigmentem. Hyfy válcovité, bezbarvé, hyalinní, s přezkami na přehrádkách, 8–15 μm široké. Povrch třeně je tvořen hladkými, jemně zrnitými, dělenými terminálními články s nápadnými přezkami, širokými 3–7,8 μm , na septách až 11 μm . Dužnina je utvářena válcovitými hyfami, které jsou bezbarvé, hyalinní, přehrádkované s přezkami, 8–22 μm v průměru. Kortina tvořena válcovitými, 3,5–7,7 μm širokými, řídce přehrádkovanými přezkatými hyfami se stopami pigmentu v plazmatickém obsahu.

Ekologie a charakter lokality

Přírodní rezervace Maštale leží v okrese Chrudim a je ohraničena obcemi Nové Hrady, Proseč, Zderaz a Budislav. Mikrolokality popisovaného nálezu leží v katastru obce Bor u Skutče a jsou rozestry podél lesní cesty ve vzrostlém jehličnatém lese. V místě nálezu je geologický podklad tvořen spongilitickými slínovci a prachovci (Anonymus 2013) – je tedy silně zásaditého charakteru. Geomorfologicky náleží území do VIC-3B-2: Východočeské tabule – Svitavské pahorkatiny – Loučenské tabule – Novohradské stupňoviny (Demek et Mackovčín 2006).

Podle Quitta (1971) se lokalita nálezu nachází v mírně teplé oblasti MT2. Dále ji Quitt charakterizuje jako oblast s krátkým, mírným až mírně chladným, suchým až mírně suchým létem. Přechodné období je normální až dlouhé, s mírným jarem a mírným podzimem. Zima je normálně dlouhá, mírná až mírně chladná, suchá až mírně suchá s normálním až krátkým trváním sněhové příkrývky. Podle údajů z meteorologické stanice ve Svatouchu (cca 15 km jz. od lokality) byla v roce 2011 průměrná teplota vzduchu 7,3 °C a roční úhrn srážek 618,6 mm (Ritschelová 2012).

Z fytogeografického hlediska (Skalický 1988) patří lokalita do oblastí Českomoravské mezofytikum: 69. Železné hory, 69a. Železnohorské podhůří. Podle rekonstrukční vegetační mapy (Mikyška et al. 1970) tam byly vymapovány bikové bučiny (*Luzulo–Fagion*).

Nálezy

ČR, Pardubický kraj, Bor u Skutče, PR Maštale, *Picea abies*, *Pinus sylvestris*, 23.X.2008 leg. et det. J. Kramoliš, rev. M. Beran (herb. J. Kramoliš 740, CB); ibid. *Picea abies*, *Pinus sylvestris*, 27.X.2008 not. J. Kramoliš; ibid. *Picea abies*, *Abies alba*, 13.X.2011 leg. T. Tejklová et J. Kramoliš, det. J. Kramoliš (HR, herb. J. Kramoliš 975); ibid. *Picea abies*, *Pinus sylvestris*, *Abies alba*, 12.X.2012 leg. et det. J. Kramoliš et M. Graca (herb. M. Graca); ibid. *Picea abies*, *Pinus sylvestris*, *Abies alba*, 14.X.2012 leg. et det. J. Kramoliš et D. Dvořák (herb. D. Dvořák

121014-06); *ibid.* *Picea abies*, *Abies alba*, *Pinus sylvestris*, 2.X.2013 leg. et det. J. Kramoliš (herb. J. Kramoliš JK 1201).

Nadmořská výška se u všech nálezů pohybovala od 440 do 455 m n.m. Plodnice vyrůstaly jednotlivě nebo v menších srostlicích po 2–3 kusech při okraji lesní cesty vedoucí z Boru u Skutče do osady Vranice a ve svahu v její blízkosti. Okolními stromy byly *Picea abies*, *Abies alba* a *Pinus sylvestris*, bylinné patro nezapojené. Poblíž míst nálezů se hojně vyskytují další druhy pavučinců, zejména zástupci podrodu *Phlegmacium*.

Diskuse

Cortinarius caesiocanescens se vyznačuje světlou, modravě šedou barvou klobouku, ale i lupenů a třeně. Má jasně ohraničenou odsedlou hlízu, která se na řezu zbarvuje do okrově žluté. Je jedním z mála zástupců sekce *Caerulescentes*, který tvoří mykorizu s jehličnany, zejména s borovicemi, ale i smrky a jedlemi (Krieglsteiner et Gminder 2010). Může se ale objevit i ve smíšených lesích (Breitenbach et Kränzlin 2000). Jako nejpodobnější druhy uvádějí Soop (2005) a Brandrud et al. (1992) *Cortinarius caerulescens* (Schaeff.) Fr. a *C. coerulescentium* Rob. Henry – oba tyto druhy jsou barevně velmi podobné, rostou však pod listnáči, zejména ve vápnomilných bučinách. Možná je záměna i za *C. caesiostamineus* Rob. Henry (Ballará et Mahiques 2011), který vyhledává podobné lokality jako *C. caesiocanescens*; podobné jsou zejména mladé plodnice, které barevně odpovídají, liší se však hořkou chutí dužniny a menší velikostí výtrusů.

Pavučinec modrošedý je také snadno zaměnitelný za další mírně chutnající druhy ze sekce *Caerulescentes*, zejména pak série *Caesiocanescens* (Bidaud et al. 1993), které se odlišují jinými makrochemickými reakcemi, zejména s KOH (NaOH). *C. aurantiobasalis* Bidaud má reakci na pokožce klobouku tmavě šedohnědou (Bidaud et al. 1993), *C. imperialis* Bidaud má stejně jako *C. mairei* (M. M. Moser) M. M. Moser negativní reakci (Bidaud et al. 1993). *Cortinarius subhygrophanus* Bidaud má reakci medově žlutou (Cadiñanos 2004), *C. veraprilis* Chevassut et al. má reakci živě oranžovou (Bidaud et al. 1993) a roste pod dubem cesmínovitým (*Quercus ilex*). *Cortinarius caesiocyaneus* Britzelm. reaguje hnědočervenavě a roste v listnatých lesích na vápnitých půdách (Bidaud et al. 1993).

Mikrolokality prvního nálezu byla po větrném polomu a následném nepřilíš šetrném odtěžení dřeva zcela zničena. Několik set metrů od místa druhého nálezu v současné době také probíhají lesnické práce a budoucí setrvání druhu na lokalitě je velmi nejisté.

Pavučinec modrošedý je u nás znám též pod českým jménem pavučinec bělošedý (Antonín 2006), doporučujeme však používat spíše jméno prezentované v tomto článku, tedy pavučinec modrošedý.

Navrhuje zařazení pavučince modrošedého do příštího vydání Červeného seznamu hub, do kategorie DD – data deficient, zejména z důvodu, že jeho rozšíření v ČR není dosud zcela známo. Doufáme, že tento článek přispěje k poznání jeho rozšíření na území naší republiky.

Poděkování

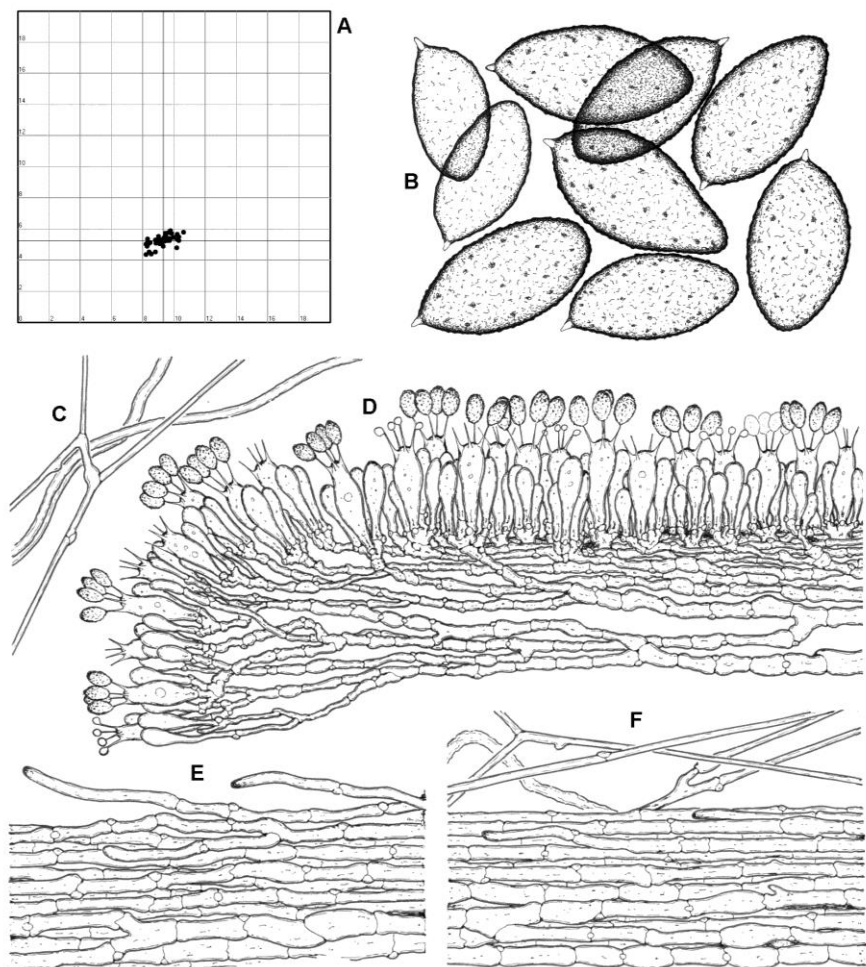
Ďěkujeme Miroslavu Beranovi (Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích) za revizi nálezu z roku 2008 a cenné připomínky k rukopisu.

Literatura

- Anonymus (2013): Zjednodušená geologická mapa 1:50 000. Dostupné z: http://www.geology.cz/app/ciselniky/lokalizace/show_map.php?mapa=g50zj&y=624184&x=1087431&s=1 ze dne 1. 4. 2013.
- Antonín V. (2006): Encyklopedie hub a lišejníků. – 471 p., Praha
- Ballarà J. et Mahiques R. (2011): *Cortinarius caesiocanescens* M. M. Moser. – In: Grupo Ibero-insular de Cortinariologos (GIC), Cortinarius Ibero-insulares – 3. – Fungi non delineati 58–59: 32–35.
- Bidaud A., Moëne-Loccoz P. et Remaux P. (1993): Atlas des cortinaires. Pars V. – Frangy, 109–156 p., 187–222 f., 97–119 pl.
- Brandrud T. E., Lindström H., Marklund H., Melot J. et Muskos S. (1992): *Cortinarius* flora photographica. Volume 2. – Härnösand, 60 p.
- Breitenbach J. et Kränzlin F. (2000): Pilze der Schweiz. Band 5: Blätterpilze 3. Teil. – Luzern, 338 p.
- Cadiñanos J. A. (2004): *Cortinarius* del subgenero *Phlegmacium* raros o interesantes. – Fungi non delineati 29: 89 p.
- Demek J. et Mackovčín P. [eds.] (2006): Zeměpisný lexikon ČR: Hory a nížiny – Praha, 582 p.
- Kriegelsteiner G. J. et Gminder A. (2010): Die Großpilze Baden-Württembergs. Band 5: Ständerpilze: Blätterpilze III. – Stuttgart, 671 p.
- Mikyška R. et al. (1970): Geobotanická mapa ČSSR 1 : 200 000. Česká Třebová. – Praha.
- Moser M. (1952): Cortinarien–Studien. III. Spezieller Teil. – Sydowia 6: 17–161.
- Quitt E. (1971): Klimatické oblasti Československa. – Fol. Geogr. 16: 1–73.
- Ritschelová I. [red.] (2012): Statistická ročenka České republiky 2012. Dostupná z: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/A6004C2345/\\$File/000112.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/A6004C2345/$File/000112.pdf) ze dne 11. 2. 2013.

Skalický V. (1988): Regionálně fytogeografické členění České republiky. – In: Hejný S. et Slavík B. [eds.], Květena Československé socialistické republiky I. – Praha, p. 103–121.

Soop K. (2005): *Cortinarius* in Sweden. – Mora, 100 p.

Pavučinec modrošedý – *Cortinarius caesiocanescens*. A. sporograf. B. výtrusy. C. kortina. D. hymenium. E. pokožka klobouku. F. povrch třeně. Del. J. Kramoliš

Tereza Tejklová and Jan Kramoliš: *Cortinarius caesiocanescens* (Cortinariaceae, Phlegmacium) recorded in the Czech Republic

In the article, finds of *Cortinarius caesiocanescens* are published. The fungus was collected in Maštale Nature Reserve, closed to the town of Proseč (E Bohemia) in a coniferous forest with spruce (*Picea abies*), solitary pine trees (*Pinus sylvestris*) and fir (*Abies alba*). Detailed macro- and microscopic descriptions, including a diagnosis and photos, are provided. The authors suggest addition of the fungus to the next edition of the Red list of fungi (macromycetes) of the Czech Republic in the Data Deficient category.

Adresy autorů:

Tereza Tejklová, Muzeum východních Čech, Eliščíno nábřeží 465, 500 01 Hradec Králové 1; t.tejklova@muzeumhk.cz
Jan Kramoliš, Palackého 2413, 530 02 Pardubice; jan.kramolis@seznam.cz

* * *

MYCENA ALPHITOPHORA – ZAUJÍMAVÁ PRILBÍČKA Z ORCHIDEOVÉHO SUBSTRÁTU

Ján Červenka

Mycena alphitophora zo sekcie *Sacchariferae*, doteraz nepublikovaná zo Slovenska, bola objavená na dvoch lokalitách. V oboch prípadoch plodnice rástli na drevnatom substráte pod orchideou *Phalaenopsis* sp., umiestnenou v interiéri. Autor opisuje makromorfológické a mikroskopické znaky na základe čerstvých plodníc, taktiež sumarizuje údaje o ekológii a rozšírení tohto druhu vo svete. Nasleduje stručná charakteristika príbuzných druhov zo sekcie.

V máji 2012 mi Juraj Komár z Piešťan na západe Slovenska zaslal plodnice lupenatej huby, ktorá vyrástla na bližšie nešpecifikovanom drevnatom substráte v kvetináči s orchideou pestovanou v byte. Nálezca rastlinu určil ako *Phalaenopsis* sp. Substrát je podľa jeho slov dodávaný spolu s touto rastlinou.

Plodnice svojim vzhľadom pripomínali niektoré drobné, bielo sfarbené druhy z rodu *Coprinopsis*. Jednalo sa však o hubu s bledými lupeňmi, bezfarebnými výtrusmi a husto bradavičnatými bunkami na klobúku. Toto zistenie ma nasmerovalo do sekcie *Sacchariferae* v rode *Mycena*. Orientáciu mi uľahčila aj moja predchádzajúca skúsenosť s mikroskopovaním podobných druhov z tejto sekcie, ktorú charakterizujú drobné plodnice, granulovitý povrch klobúka tvorený bradavičnatými až ostnatými bunkami a v mnohých prípadoch výrazne ostnaté kaulocystidy. Zber z Piešťan som napokon určil ako *Mycena alphitophora* (Berk.) Sacc. V júni

2013 som získal a rovnako identifikoval aj plodnice z Bratislavy-Rače, ktoré, taktiež pod pestovanou orchideou z rodu *Phalaenopsis*, našla Iveta Tomášeková. Exempláre nájdené 24. 6. 2013 sú opísané nižšie.

Tento druh prvýkrát opísal Berkeley zo súostrovia Bermudy ako *Agaricus alphitophorus* (Berkeley 1875), neskôr ho Saccardo preradil do rodu *Mycena* (Saccardo 1887: 290). Ním vytvorená kombinácia *Mycena alphitophora* sa používa dodnes. Niektorí autori v minulosti uprednostňovali synonymum *M. osmundicola* J. E. Lange z roku 1914, ktorá je s *M. alphitophora* totožná. Toto meno bolo vytvorené pre hubu objavenú v Dánsku pod papraďou z rodu *Osmunda*, pričom sa predpokladalo, že by mohla byť zavlečená z Južnej Ameriky (Lange 1914).

***Mycena alphitophora* (Berk.) Sacc.**

Syn.: *Mycena osmundicola* J. E. Lange

Klobúk v mladosti 1–4 mm vysoký a 1,5–3 mm široký, úzko kužeľovitý až kužeľovitý, neskôr až 5 mm široký, zvoncovitý; s rovným až mierne zvlneným okrajom, veľmi jemne radiálne ryhovaný, na bledosivastom až striebrosivom podklade husto bielo zrnito pomúčený, hlavne na vrchole. Lupene veľmi úzke, nanajvýš 0,8 mm vysoké, veľmi krátko pripojené až takmer voľné, riedke, vystriedané kratšími lupienkami, biele. Hlúbik 15–45 mm dlhý a 0,8–1,5 mm hrubý, niťovitý, na báze mierne zhrubnutý, bez zreteľnej hl'uzky či bazálneho disku, dutý, na belavom podklade od cystíd husto bielo chl'pkatý. Dužina veľmi tenká, vodnato belavá, vzhľadom na malé rozmery bez zreteľnej vône. Výtrusy 6,2–9(–10) × 3,2–4,6(–5) μm (priem. dĺžka 7,62 μm, priem. šírka 3,71 μm) Q = 1,77–2,47 (priemer 2,05), krátko valcovité až slzovité, s jednou veľkou alebo početnými drobnými tukovými kvapkami, hladké, bezfarebné, v Melzerovom činidle len slabó amyloidné. Bazídiá 12–18 (dĺžka bez sterigiem) × 6,75–9 μm, štvorvýtrusné, kyjakovité, bezfarebné. Cheilocystidy 13–33 × 10–28 μm, kyjakovité, široko kyjakovité až takmer guľovité, často asymetrické, v porovnaní s terminálnymi bunkami na klobúku relatívne riedko bradavičnaté až ostnaté, s najdlhšími ostňami spravidla v apikálnej časti, bezfarebné. Hýfy na klobúku s valcovitými, súdkovitými až nepravidelne piškótovito pretiahnutými elementami, zakončené rozšírenými terminálnymi bunkami hruškovitého, široko kyjakovitého až guľovitého tvaru s priemerom 8–50 μm, veľmi husto bradavičnaté až ostnaté, s ostňami až 2 μm dlhými, bezfarebné. Kaulocystidy v spodnej tretine hlúbika až 360 μm dlhé a 5–16 μm široké, valcovité, priame až nepravidelne zvlnené či zahnuté, v celej dĺžke veľmi husto ostnaté, s 1–2 μm dlhými, na vrchole často výraznejšími, až 4 μm dlhými ostňami, bezfarebné; na báze hlúbika 25–112 × 14–37 μm, guľovité so stopkou, kyjakovité, hruškovité, fľašovité, nepravidelne vrecovité až rozdvojene

flašovité, často asymetrické, výrazne hrubostenné, v apikálnej časti so stenou až 4 µm hrubou, husto ostnaté, s ostňami v bazálnej časti len 1–2 µm, na vrchole až 10 µm dlhými, bezfarebné. Pracky prítomné, pozorované na báze cheilocystíd a bazídií.

Študované položky

Slovenská republika: Trnavská pahorkatina (Q 7472b), Piešťany, Krajinská cesta, v byte, v kvetináči, na drevnatých úlomkoch substrátu pre orchideu *Phalaenopsis* sp., 160 m n. m., 15.5.2012, leg. J. Komár, herb. BRA; Podunajská rovina (Q 7768d), Bratislava-Rača, Karpatské námestie, v byte, v kvetináči, na drevnatých úlomkoch substrátu pre orchideu *Phalaenopsis* sp., 170 m n. m., 1.6. a 24.6.2013, leg. I. Tomášeková, herb. BRA.

Okrem typovej lokality je výskyt tejto útlej prilbičky známy zo Severnej a Južnej Ameriky, Karibských a Havajských ostrovov, taktiež z Afriky a Ázie (Srí Lanka, Japonsko), kde ako saprotrof rastie na rôznych typoch rastlinných substrátov (Desjardin 1995). Čínski autori zistili, že napomáha klíčeniu semien u orchidey *Gastrodia elata* (Xu et Guo 1989). Z juhu Indie boli opísané dve nové variety – var. *distincta* Manim. & Leelav. z hnijúcich listov a var. *globispora* Manim. & Leelav. z kôry stromu *Azadirachta indica* (Manimohan et Leelavathy 1989). Z Európy je uvádzaná zo skleníkov, kde bola nájdená na rizómoch papraďorastov (*Aglaomorpha drynarioides*, *Polypodium* sp., *Cyathea* sp.), taktiež na *Calophyllum australianum* či mŕtvom dreve agáta (*Robinia pseudacacia*), menej často priamo na zemi (Gubitz 2012). Príležitostne sa však môže objaviť aj vo voľnej prírode (Moser 1977). Zo Slovenska táto huba doteraz nebola publikovaná. Okrem skleníkov s tropickými rastlinami sa jej výskyt na našom území dá predpokladať na miestach, kam bol distribuovaný už spomínaný orchideový substrát. Firma Curel s. r. o., ktorá dodáva orchidey z rodu *Phalaenopsis* do obchodných reťazcov, má na Slovensku dve pobočky (Bratislava, Košice) a na svojej internetovej stránke stručne informuje, že rastliny pochádzajú „priamo od holandských záhradníkov“. Pôvod substrátu však nie je známy, rovnako tak ani jeho zloženie. Plodnice nájdené na Slovensku fruktifikovali na jar a začiatkom leta (V.–VI.) pri izbovej teplote v rozmedzí 22–29 °C.

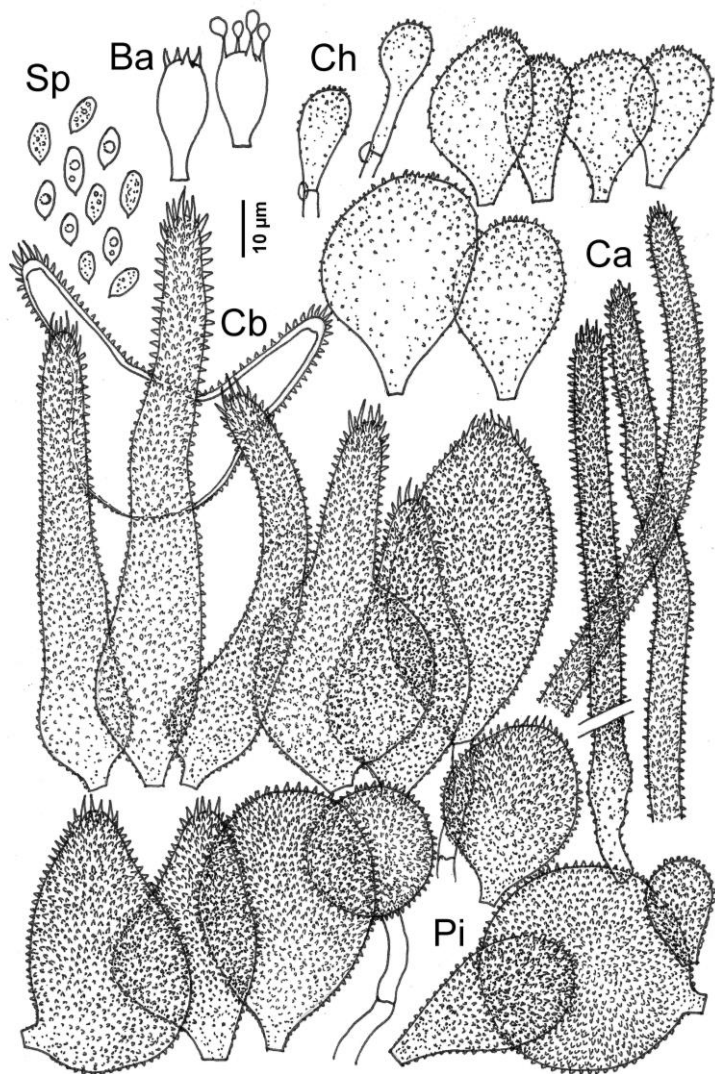
Mycena alphaltophora, na rozdiel od väčšiny európskych druhov zo sekcie *Sacchariferae*, nemá na báze hlúbika tzv. bazálny disk. Tento znak chýba aj podobnej *M. corynephora* Maas Geest., rastúcej predovšetkým na kôre vrby bielej (*Salix alba*) či pagaštana konského (*Aesculus hippocastanum*), ktorá má široko elipsoidné až takmer guľovité výtrusy a líši sa tiež prevažne kyjakovitými kaulocystidami. Len nedávno opísal zo Švajčiarska taliansky mykológ Giovanni

Robich druh *Mycena querciramuli* Robich so zreteľnou hľuzkou a výskytom na hnijúcom dubovom dreve (Robich 2003). Makromorfologicky podobná je aj dvojjvýtrusná *M. adscendens* Maas Geest. s bazálnym diskom, ktorá má cheilocystidy s úzkym hrdlom a hladké kaulocystidy. Štvorvýtrusnými bazídiami sa od nej líši *M. nucicola*, rastúca veľmi vzácnne na lieskových orechoch. Problematickým taxónom je štvorvýtrusná *Mycena adscendens* var. *carpophila* (J. E. Lange) Desjardin, ktorá bola nájdená na bukviaciach, ale podobne ako *M. nucicola* Huijsman aj na lieskových orechoch (Maas Geesteranus 1991, 1991b). Podobnosť ekologických charakteristík, ako aj mikroskopických znakov týchto dvoch taxónov niektorých autorov vedie k domnienke, že by mohlo ísť o ten istý druh (Aronsen, online). Ďalšia prilbička z tejto sekcie, *M. occulta* Harmaja, v mladosti s bledomodrastým klobúkom, rastie na opadanom ihličí a nemá pracky na hýfach.

Z ázijského kontinentu (Čína) bol opísaný a do sekcie *Sacchariferae* zaradený ďalší pozoruhodný druh prilbičky – *M. anoetochila* L. Fan & S. X. Guo. Tá rovnako ako *M. alphitophora* stimuluje klíčenie semien u *Gastrodia elata*, ale aj u niektorých ďalších druhov orchideí (*Dendrobium densiflorum*, *D. chrysotoxum*, *Epigeneium rotundatum*). Predstavuje druh s hladkými kaulocystidami kyjakovitého tvaru (Guo et al. 1997).

Literatúra

- Aronsen A. (online): *Mycena* Page (A key to the Mycenas of Norway). *Mycena adscendens* (Berk.) Sacc. – <http://home.online.no/~aronsen/Mycenakey/adscendens.htm>.
- Berkeley M. J. (1875): Fungi collected during the Expedition of H. M. S. ‘Challenger’ – J. Linn. Soc. Bot. 15: 48.
- Desjardin D. E. (1995): A preliminary accounting of the worldwide members of *Mycena* sect. *Sacchariferae*. – Bibl. Mycol. 159: 1-89.
- Gubitz Ch. (2012): Eine mykofloristische Bestandsaufnahme in den Gewächshäusern des Ökologisch-Botanischen Gartens der Universität Bayreuth – Teil 2. – Z. Mykol. 78 (1): 9-52.
- Guo S.-X. et al. (1997): *Mycena anoetochila* sp. nov. isolated from mycorrhizal roots of *Anoetochilus roxburghii* from Xishuangbanna, China. – Mycologia 89 (6): 952-954.
- Lange J. E. (1914): Studies in the Agarics of Denmark. Part I. *Mycena*. – Dansk Bot. Ark. 1 (5): 35.
- Maas Geesteranus R. A. (1991): Studies in Mycenas. Additions and corrections, Part 1. – Proc. Kon. Ned. Akad. v. Wetensch. 94 (3): 377-403.
- Maas Geesteranus R. A. (1991b): Studies in Mycenas. Additions and corrections, Part 2. – Proc. Kon. Ned. Akad. v. Wetensch. 94 (4): 545-571.
- Manimohan P. et Leelavathy K. M. (1989): Two new varieties of *Mycena alphitophora* from Southern India. – Myc. Res. 93: 118-120.

Mycena alphitophora. Ba – bazidiá, Ca – kaulocystidy, Cb – cystidy na báze hlúbika, Ch – cheilocystidy, Pi – terminálne bunky na klobúku, Sp – výtrusy.

- Moser M. M. (1977): *Mycena osmundicola* Lge. in der Schweiz. – Schw. Z. Pilzk., Sondernummer 105, 55: 157-158.
- Robich G. (2003): *Mycena* d'Europa. – 728 p., Trento.
- Saccardo P. A. (1887): *Sylloge fungorum omnium hucusque cognitorum*, vol. 5. – 1146 p., Berlin.
- Xu J.-T. et Guo S.-X. (1989): Fungus associated with nutrition of seed germination of *Gastrodia elata* – *Mycena osmundicola* Lange. – Acta Myc. Sin. 8 (3): 221-226.

Ján Červenka: An interesting *Mycena* species from orchid substrate

Two records of *Mycena alphitophora*, a member of the section *Sacchariferae*, are known from Slovakia. A description based on fresh basidiocarps growing on woody orchid substrate under *Phalaenopsis* sp. placed indoors is given.

Adresa autora: Starhradská 6, 851 05 Bratislava.

* * *

**PALUŠKA HASIVKOVÁ - *TYPHULA QUISQUILIARIS* OPĚT NALEZENA
V ČESKÉ REPUBLICE**

Zuzana E g e r t o v á

Koncem září 2012 byla v okolí Rájce v sz. Čechách nalezena paluška hasivková (*Typhula quisquiliaris*), zařazená do českého Červeného seznamu hub (makromycetů) jako neznámý druh. V článku jsou popsány makroskopické a mikroskopické znaky tohoto nálezu a připojeny poznámky k dalším druhům palušek rostoucích na kapradinách.

Úvod

Palušky jsou nelupenaté houby, které vytvářejí obvykle drobné štíhlé plodnice. Žijí saprotrofně na rostlinných zbytcích nebo parazitují na travách či brukvi (Knudsen et Shiryaev 2012). Největší šance k nalezení těchto nenápadných hub je právě při cíleném prohlížení substrátu, který je pro některé druhy specifický; pro palušku hasivkovou jsou to starší části hasivky orličí – *Pteridium aquilinum* (L.) Kuhn. Rozsáhlé hasivkové porosty ve skalním městě Tisá a jeho okolí (jinak mykologicky poměrně chudém) k takovému zkoumání přímo vybízely. Netrvalo dlouho a hledání skutečně přineslo nález druhu, jehož poslední publikovaný sběr z českého území pochází z roku 1968.

***Typhula quisquiliaris* (Fr.) Corner**

Syn.: *Clavaria obtusa* Sowerby; *Clavaria quisquiliaris* Fr.; *Pistillaria quisquiliaris* (Fr.) Fr.; *Pistillaria puberula* Berk.; *Geoglossum obtusum* (Sowerby) Gray; *Geoglossum oblongum* (Sowerby) Gray

Makroskopický popis podle čerstvého materiálu

Plodnice 2–6 mm vysoké. Plodná část kyjovitého nebo hruškovitého tvaru, u nejmladších plodnic téměř kulovitá, bílá, zřetelně oddělená od třeně, kratší než třeň, jednoduchá, pouze u jedné plodnice rozdvojená, dlouhá přibližně 0,5 mm (u jedné mimořádně velké plodnice 2,5 mm). Třeň válcovitý, tenký, bíle průsvitný, hustě posetý drobnými světlými chloupky, viditelnými jen pod lupou. Sklerocia podlouhlá, hnědá, ukrytá v substrátu.

Mikroskopické znaky

Výtrusy oválné, často na jedné straně zploštělé, hladké, hyalinní, amyloidní, 9–11 × 3,5–5 μm. Bazidie čtyřvýtrusé, 23–35 × 5–7 μm. Chlupy na třeni tlustostěnné, oble zakončené, 32–100 × 2,5–4 μm, při bázi rozšířené. Přezky na hyfách přítomny. Buňky sklerocia s nepravidelnými okraji, velké 10–25 μm.

Lokalita

Ssz. od Rájce (část obce Tisá), okres Ústí nad Labem, Česká republika; CHKO Labské pískovce, 50°48'41" s. š., 14°0'41" v. d., čtverec botanického mapování 5150c, mezi hraničními kameny 23/10 a 23/11, 508 m n. m., na zbytcích hasivky orličí (*Pteridium aquilinum*). 28.IX.2012 leg. Z. Egertová et M. Sochor, det. Z. Egertová (BRNM 751891).

Historie a taxonomické poznámky

Paluška hasivková byla poprvé popsána v roce 1803 v knize *Coloured figures of English fungi or mushrooms* pod jménem *Clavaria obtusa* (Sowerby 1803). Text doprovází dva obrázky, kterými autor upozorňuje na určitou variabilitu: první zachycuje houbu hladkou, zatímco k houbě na druhém obrázku se váže poznámka, že má při zvětšení poněkud chlupatý třeň.

Fries (1818) dává houbě na Sowerbyho obrázku č. 1 jméno *Clavaria quisquiliaris*, zatímco ohledně houby na obrázku č. 2 vyjadřuje domněnku, že jde o jiný druh. O tři roky později v sankcionovaném díle *Systema mycologicum* 1 pojmenovává houbu z 1. obrázku *Pistillaria quisquiliaris* a popisuje ji jako „celou hladkou a lysou“.

Z dnešního pohledu se může zdát těžko pochopitelné Grayovo zařazení palušky hasivkové (coby stopkovýtrusé houby) do rodu *Geoglossum* (Gray 1821), mj.

spolu s *G. glabrum* Pers., *G. atropurpureum* (Batsch) Pers., *Trichoglossum hirsutum* (Pers.) Boud. (v Grayově knize jako *Geoglossum hirsutum* Pers.), *Microglossum viride* (Pers.) Gillet (= *Geoglossum viride* Pers.) nebo *Acrospermum compressum* Tode [= *Geoglossum herbarum* (Pers.) Gray]. Hladkou houbu Gray pojmenovává *Geoglossum obtusum*, chloupkatou *Geoglossum oblongum*.

Berkeley (1860) hladké houbě ponechává Friesovo jméno *Pistillaria quisquiliaris*, zatímco chlupatou označuje jako *P. puberula*. U *P. quisquiliaris* udává časou přítomnost sklerocia.

Databáze MycoBank (Crous et al. 2004) a Index fungorum (Cooper et Kirk 2013) shodně uvádějí, že v roce 1896 zařadil Hennings druh do rodu *Typhula*; mělo k tomu dojít ve 23. čísle Botanische Jahrbücher für Systematik, Pflanzengeschichte und Pflanzengeographie. Strany 276–290 této ročenky skutečně patří Henningsovu příspěvku o houbách (jako jedné z částí článku Die Flora der Samoa-Inseln), nicméně bez zmínky o jakékoli palušce. Přestože někteří autoři (Knudsen et Shiryaev 2012, Shiryaev 2009, Krieglsteiner 2000, Knudsen 1997) i obě zmíněné internetové mykologické databáze uvádí jako autora kombinace *Typhula quisquiliaris* Henningse, je tímto autorem s největší pravděpodobností E. J. H. Corner, který ji jako novou uvádí ve své obsáhlé monografii (Corner 1950). Píše také, že *P. puberula* je nejspíše pouze varietou *T. quisquiliaris*, mající chlupatější třěň – tento znak shledává značně proměnlivým a doplňuje, že třěň *T. quisquiliaris* může být hladký dokonce i pod mikroskopem.

Podrobné informace o palušce hasivkové jsou k nalezení ve francouzské publikaci Monographie des *Typhula* Fr., *Pistillaria* Fr. et genres voisins (Berthier 1976). Základní data jsou uvedena v několika novějších určovacích klíčích – např. Knudsen et Shiryaev (2012), Knudsen (1997) nebo Jülich (1984).

Rozšíření a ekologie

V Evropě je paluška hasivková známa z Velké Británie (Krieglsteiner 2000), Skotska (Kirk et Spooner 1984), Francie (Krieglsteiner 2000), Itálie (Bernicchia 2001), Belgie (Walley et Vandeven 2006), Nizozemska, Německa, Švýcarska, Rakouska (Krieglsteiner 2000), České republiky (Pilát 1971), Polska (Wojewoda 2000), Dánska (Hansen et Knudsen 1997), Švédsko, Finsko (Krieglsteiner 2000), Estonska a evropské části Ruska (Parmasto 1965); podle portálu Global Biodiversity Information Facility (GBIF) přibývá ještě Španělsko, Irsko a Norsko (Anonymus 2013). Mimo Evropu se vyskytuje v asijské části Ruska (Parmasto 1965), severní Africe (Krieglsteiner 2000), Austrálii (Anonymus 2013) a USA (Wojewoda 2000).

Nejblíže – necelých 12 km vzdušnou čarou - od lokality v Rájci byla *T. quisquiliaris* nalezena v Papstdorf – Gohrischstein (50°54'0" s. š., 14°6'0" v. d.; 27. IX.

1995 sbíral P. Otto), dále pak v okolí Schmilky (50°54'0" s. š., 14°14'0" v. d.; necelých 19 km vzdušnou čarou; 29. IX. 1995 sbíral V. Kummer) (Anonymus 2013).

V České republice nebyly nálezy palušky hasivkové známy po mnoho let. Proto byla zařazena do Červeného seznamu hub (makromycetů) České republiky (Holec et Beran 2006) jako neznámý druh (?EX). Podle této publikace je „jediným dokladovaným nálezem z našeho území sběr z Konstantinových Lázní, pocházející z roku 1968“ (Jindřich 2006). Jde o nález dr. A. Piláta, který uveřejnil v práci *Beitrag zur Kenntnis der tschechoslowakischen Clavariaceen sensu ampl. – Additamenta ad cognitionem Clavariacearum sensu ampl. Cechoslovakiae* (Pilát 1971). V úvodu předesílá, že všechny položky, o nichž bude řeč, jsou uloženy ve sbírkách mykologického oddělení Národního muzea v Praze. Podle dr. J. Holce (os. sdělení) však NM uchovává pouze tři sběry palušky hasivkové, jež všechny pocházejí ze zahraničí – konkrétně ze Švédska, Estonska a Skotska. Fakt, že Pilát v textu o palušce hasivkové neuvádí PR (ačkoli u všech ostatních druhů rodu *Typhula* a *Pistillaria* ano), podporuje myšlenku, že položka z tohoto sběru veřejnému herbáři nikdy poskytnuta nebyla. Za povšimnutí stojí, že ve srovnání s ostatní literaturou naměřil Pilát u svého nálezu o něco větší výtrusy (13–15 × 5–6 μm) a popisuje neobvyklé, černé zbarvení sklerocia – většinou je udáváno světle žluté (Berthier 1976, Jülich 1984, Krieglsteiner 2000) nebo hnědé (Knudsen et Shiryaev 2012).

Substrátem palušky hasivkové bývají zpravidla tlející části hasivky orličí (*Pteridium aquilinum*). Růst na vrbovce (*Epilobium*), udávaný i v některé novější literatuře (Jülich 1984), je zřejmě tradovaným omylem, který snad vychází z Karstenova pozorování „*Typhula quisquiliaris* var. *inflata*“ na vrbovce úzkolisté (*Epilobium angustifolium*). Jak ale objasňuje Berthier (1976), ve skutečnosti šlo o palušku palcovitou – *Typhula uncialis* (Grev.) Berthier.

Pokud jde o četnost výskytu, je paluška hasivková hodnocena různě – od běžné (Corner 1950) přes nehojnou (Breitenbach et Kränzlin 1986) až po pravděpodobně vzácnou (Pilát 1971). V některých zemích byla zařazena do červeného seznamu – kromě ČR např. v Polsku (Zarzycki et Mirek 2006) a Dánsku (Anonymus 2007).

Nejvíce nálezů je dokladováno ze září až listopadu.

Další druhy palušek rostoucích na kapradinách

Snadno rozlišitelná by měla být *Typhula olivascens* Berthier, rostoucí na papratce (*Athyrium*). Je význačná pro své mimořádně úzké, až 16 mm vysoké plodnice, zelenavé zbarvení třeně, kulatá sklerocia a neamyloidní, poměrně velké výtrusy (Berthier 1976).

Nejasná je situace okolo dalších dvou druhů rostoucích na papratce – *Typhula athyrii* Remsberg a *T. todei* Fr. *Typhula athyrii* byla popsána z USA jako druh

mající plodnice zbarvené celé bíle a vytvářející sklerocia (Remsberg 1940). Knudsen et Shirayev (2012) přitom u *T. athyrii* uvádějí nepřítomnost sklerocií, přestože práci Remsbergové znají (zmiňují ji v poznámce). Možná tento nesoulad pramení ze skutečnosti, že Remsbergová studovala palušky v kulturách, zatímco Knudsen a Shiryaev se soustředili na nálezy v přírodě. Berthier (1976), který Remsbergové sběr studoval, zjistil přítomnost přezek na hyfách.

Typhula todei byla poprvé popsána Friesem (1815) pod jménem *Mitrula todei* jako druh s bílým třeněm a žlutou plodnou částí. Persoon (1822) ke znakům přidal absenci sklerocia, Corner (1950), který ji řadil jako všechny druhy bez sklerocia do rodu *Pistillaria*, navíc uvedl absenci přezek na hyfách. Příspěvek o nálezu *P. todei* u nás publikoval Pilát (1972) – jak však zjistil Berthier (1976), Pilátova houba ve skutečnosti má sklerocia. Jsou ovšem zanořena v substrátu, a proto unikla jeho pozornosti. Podle Berthiera se Pilátova houba liší od *Typhula athyrii* jen menšími rozměry výtrusů. Odlišnou barvou plodné části se nezabýval, zrovna tak explicitně (ne)přítomností přezek na hyfách.

Typhula todei a *T. athyrii* jsou synonymizovány např. Shirayevem (2009) nebo také v databázi Index fungorum (Cooper et Kirk 2013).

Na kapradinách se mohou vyskytnout i druhy, které obvykle preferují jiný substrát. Řeč je například o palušce palcovité – *Typhula uncialis* (Grev.) Berthier, která se od palušky hasivkové odlišuje jednak nepřítomností sklerocia, jednak menšími a neamyloidními výtrusy. Autorkou článku bývá často nacházena na tlejících oddencích devětsilu (*Petasites*). U *Typhula crassipes* Fuckel, známé z papratky (Julich 1984) a pérovníku – *Matteuccia struthiopteris*. (Knudsen et Shiryaev 2012), vyrůstá z jednoho sklerocia až 13 plodnic (Julich 1984). Výtrusy tohoto druhu nejsou amyloidní, přezky na hyfách chybí a jen výjimečně má chloupky na třeni.

Zvláštní palušky byly nalezeny 28. X. 2011 v NPP Zlatý vrch (nejbližší obec Líška, okr. Děčín). Na zbytku papratky vyrůstaly dvě bíle zbarvené plodnice, z nichž vyšší měřila 14 mm a široká byla přibližně 0,15 mm. Plodné části byly nahoře zašpičatělé. Velmi nápadným znakem byla povrchově uložená, kulatá, tmavě červenohnědá sklerocia velká okolo 2 mm. Habitem se houby podobaly *T. olivascens*, které ale neodpovídal bíle zbarvený třeně a povrchově uložená sklerocia. Vzhledem k malému množství materiálu byl nález předán k mikroskopickému studiu specialistovi O. Jindřichovi – houby však bohužel byly sterilní (O. Jindřich os. sdělení); s tím se u palušek setkáváme poměrně často. Následující rok už na lokalitě nebyly plodnice zaznamenány.

Tab. 1. Základní znaky zástupců rodu *Typhula* rostoucích na kapradinách.

	<i>T. quisquiliaris</i> (podle Berthier 1976)	<i>T. athyrii</i> (podle Remsberg 1940)	<i>T. olivascens</i> (podle Berthier 1976)	<i>T. todei</i> (podle Corner 1950)
typický substrát	<i>Pteridium aquilinum</i>	<i>Athyrium</i>	<i>Athyrium filix-femina</i> (Knudsen et Shiryaev 2012 doplňují <i>Dryopteris</i> a <i>Matteuccia</i>)	na zbytcích kapradin
výška plodnic	až 6 mm	4–15 mm	10–16 mm	plodná část 2–3 mm, třeň 5–8 mm
charakteristika plodné části	vejčitá, kyjovitá nebo hruškovitá 1,5–2 × 0,6– 0,75–1,2 mm	válcovitá, přímá nebo pokroucená, 3–7 × 0,5– 2,5 mm	dlouhá a mimořádně štíhlá, 4–5 × 0,2–0,25 mm	válcovitá, pak vřetenovitá, zaoblená, 2–3 × 0,3–0,5 mm
barva plodnic	celé bílé	celé bílé, pak nažloutlé	plodná část bílá, třeň žlutozelenavý	plodná část žlutá, třeň bílý
sklerocia	nenápadná, oválná (1,5– 2,7 × 0,3–0,5 mm), bledě žlutá, měkká, skrytá uvnitř hostitele	zbarvená hlínově, žlutoolivově nebo hnědě, 0,5–0,7 × 1–1,5 mm, vrchní plocha konvexní, spodní plochá nebo konkávní	kulovitá, 1 mm v průměru, nahnědlá, pod povrchem	nepozorována, ale autor připouští, že by je houba mohla vytvářet
přezky na hyfách	ano	ano (Berthier 1976)	ano	ne
rozměry výtrusů	(8–)9,5–10,5–11,5(–15) × 4–4,5–5(5,5) μm	7,78–12,84 × 3,89–5,8 μm	13–16,5 × 5–6 μm	8–9,5 × 3–4 μm
amyloidita výtrusů	ano	ano (Berthier 1976)	ne	nezmiňuje

Poděkování

Děkuji M. Sochorovi za rady a připomínky k rukopisu, J. Holcovi za informace o sběrech uložených v herbáři Národního muzea v Praze a D. Dvořákovi za poskytnutí potřebných úseků z knihy E. J. H. Cornera (1950).

Literatura

- Anonymus (2007): The Danish Red Data Book. – http://www2.dmu.dk/1_Om_DMU/2_Tvaer-funk/3_fdc_bio/projekter/redlist/data_en.asp?ID=4143&gruppeID=83.
- Anonymus (2013): Global Biodiversity Information Facility. – <http://data.gbif.org/welcome.htm>.
- Berkeley M. J. (1860): Outlines of British Fungology. – 442 p., London.
- Bernicchia A. (2001): A checklist of corticioid, polyporoid and clavarioid fungi (Basidiomycotina) from the Emilia – Romagna region, Italy. – *Sydowia* 53(1): 1–33.
- Berthier J. (1976). Monographie des *Typhula* Fr., *Pistillaria* Fr. et genres voisins. – 213 p., Lyon.
- Breitenbach J. et Kränzlin F. (1986): Pilze der Schweiz (Band 2 Nichtblätterpilze). – 415 p., Luzern.
- Cooper J. et Kirk P. (2013): Index fungorum. – www.indexfungorum.org.
- Corner E. J. H (1950): A monograph of *Clavaria* and allied genera. – 740 p., London.
- Crous P. W., Gams W., Stalpers J.A., Robert V. et Stegehuis G. (2004): MycoBank: an online initiative to launch mycology into the 21st century. – *Stud. Mycol.* 50: 19–22.
- Fries E. M. (1815): *Observationes mycologicae* 1. – 230 p., Copenhagen.
- Fries E. M. (1818): *Observationes mycologicae* 2. – 372 p., Copenhagen.
- Fries E.M. (1821): *Systema mycologicum* 1. – 520 p., Copenhagen.
- Gray S. F. (1821): A natural arrangement of British plants. – 824 p., London.
- Hennings P. (1896): Fungi. – In: Reinecke F., Die Flora der Samoa-Inseln, Botanische Jahrbücher für Systematik, Pflanzengeschichte und Pflanzengeographie, Vol. 23, p. 276–290, Leipzig.
- Jindřich O. (2006): *Typhula quisquiliaris* (Fr.: Fr.) Henn. – In: Holec J. et Beran M. [eds.], Červený seznam hub (makromycetů) České republiky, Příroda 24: 223, Praha.
- Jülich W. (1984): Die Nichtblätterpilze, Gallertpilze und Bauchpilze. – Kleine Kryptogamenflora Band II b/1, 626 p., Jena.
- Kirk P. M. et Spooner B. M. (1984): An account of the fungi of Arran, Gigha and Kintyre. – *Kew Bulletin* 38(4): 503–597.
- Knudsen H. (1997): *Typhula* Fr. – In: Hansen L. et Knudsen H. (eds.), Nordic macromycetes, Vol 3. Heterobasidioid, aphyllorphoroid and gastromycetoid Basidiomycetes, 444 p., Copenhagen.
- Knudsen H. et Shiryayev A. (2012): *Typhula* (Pers.) Fr. – In: Knudsen H. et Vesterholt J. (eds.), *Funga Nordica*, 2nd edition, p. 299–304, Copenhagen.

- Kriegelsteiner G. J. (2000): Die Großpilze Baden-Württembergs, Band 2. – 624 p., Stuttgart (Hohenheim).
- Parmasto E. (1965): Opredelitel' rogatikovykh gribov SSSR: Sem. *Clavariaceae*. – 167 p., Moskva – Leningrad.
- Pilát A. (1971): Beitrag zur Kenntnis der tschechoslowakischen Clavariaceen sensu ampl. – Additamenta ad cognitionem Clavariacearum sensu ampl. Cechoslovakiae. – Sborn. Národ. Muz. 27B(4): 133–173.
- Pilát A. (1972): Czechoslovak records 10. *Pistillaria todei* (Fr.) Corner. – Česká Mykol. 26(2): 116–117.
- Persoon C. H. (1797): Commentatio de fungis clavaeformibus. – 124 p., Leipzig.
- Remsberg E. R. (1940): Studies in the genus *Typhula*. – Mycologia 32(1): 52–96.
- Shiryayev A. (2009): Diversity and distribution of clavarioid fungi in Estonia. – Fol. Cryptog. Estonica 45: 65–80.
- Sowerby J. (1803): Coloured figures of English fungi or mushrooms 3. – p. 241–400. London.
- Walley R. et Vandeven E. [red.] (2006). Standaardlijst van Basidiomycota en Myxomycota van Vlaanderen en het Brussels Gewest. – 143 p., Brussel.
- Wojewoda W. (2000): *Typhula quisquiliaris* – a species new to Poland. – Acta Mycol. 35(1): 29–35.
- Zarzycki K. et Mirek Z. (2006): Red list of plants and fungi in Poland. Czerwona lista roślin i grzybów Polski. – 99 p., Kraków.

Zuzana E g e r t o v á: *Typhula quisquiliaris* refound in the Czech Republic

Typhula quisquiliaris (Fr.) Corner, listed as a probably extinct species in the Czech Red list of fungi (macromycetes), was found on September 30th, 2012 near Rájec in NW Bohemia on old parts of *Pteridium aquilinum*. The find was characterised by white fruitbodies with a subglobose, clavate or pyriform upper part, brown sclerotia immersed in the substrate, amyloid spores and thick-walled hairs on the stem. Also some other species of *Typhula* occur on ferns – *T. olivascens* Berthier, *T. athyrii* Remsberg, *T. todei* Fr., *T. uncialis* (Grev.) Berthier, and *T. crassipes* Fuckel. *T. olivascens* is distinguished by its long and extraordinarily slim fruitbodies, greenish stem, round sclerotia and non-amyloid spores. The taxonomy of *T. athyrii* and *T. todei*, growing on *Athyrium*, is complicated. *T. uncialis* has got smaller and non-amyloid spores and no sclerotia. In *T. crassipes* up to 13 fruitbodies grow from one sclerotium, and it has non-amyloid spores and clampless hyphae.

Adresa autorky: Zdislavy z Lemberka 314, 471 25 Jablonné v Podještědí; zuzka.egertova@seznam.cz

MIKROSKOPICKÉ HOUBY

PŘÍSPĚVEK K ROZŠÍŘENÍ FYTOPATOGENNÍCH PLÍSNÍ, RZÍ A SNĚTÍ NA SLOVENSKU – 5

Petr K o k e š

Článek obsahuje 35 sběrů 30 druhů fytopatogenních plísní, rzí a snětí z let 2010–2011. Vzácnými druhy jsou *Peronospora dipsaci* na *Dipsacus laciniatus* (nový hostitel pro Slovensko), *Puccinia australis* na *Cleistogenes serotina*, *Puccinia thesii* na *Thesium dollineri* (nový hostitel pro Slovensko), *Puccinia veronicarum* na *Veronica spicata* a *Uromyces cristatus* na *Lychnis viscaria* (nový druh pro Slovensko).

Autor uvádí několik svých nálezů fytopatogenních plísní, rzí a snětí z roku 2010, ale většina sběrů pochází ze společné expedice s Jiřím Müllerem v roce 2011. Všechny doklady jsou uloženy v herbáři autora, vzácnější druhy také v herbáři Jiřího Müllera.

Nálezy Jiřího Müllera jsou označeny v textu. Pokud je u daného druhu houby na daném hostiteli uvedeno více lokalit, jsou odděleny dlouhou pomlčkou. Metodika práce je uvedena v mém druhém příspěvku (Kokeš 2006: 19–20); upřesnění pak ve čtvrtém příspěvku (Kokeš 2010: 19). Jména hub jsou řazena v abecedním pořadí; zvláště nepravá padlí, rzí a snětí. U nepravých padlí a rzí je uvedeno sbírané stadium: sporangia, oospory; spermogonia (0), aecia (I), uredia (II), telia (III).

Pojetí druhů je zde chápáno v širším smyslu, kdy skulptura výtrusů není brána jako taxonomický znak, ale přihlíží se zejména na biologický cyklus houby, přičemž se zohledňují další znaky. Výhodou tohoto pojetí je, že veškeré sběry jsou určitelné, a tak nedochází k případům, kdy celá řada nálezů nebyla doložena, protože je nebylo možné určit. U nově pojatých druhů uvádím v závorce synonymum.

Nomenklatura nepravých padlí je podle Constantinescu (1991), rzí zpravidla podle Denčeva (1995) a snětí podle Vánkyho (1994). Názvy hostitelských rostlin jsou podle Kubáta & al. (2002).

***Albugo amaranthi* (Schwein.) Kuntze**

na *Amaranthus powellii* S. Watson: Podunajská pahorkatina (podcelok Hronská pahorkatina), Volkovce, Mladý háj, ruderální porost, 275 m n. m., 7. VII. 2011; sporangia. Lokalita se nachází 3,59 km s. od vrchu Slance (270 m n. m.), 1210 m v. od toku Bočovky, nad dálnicí ve výstavbě.

***Peronospora dipsaci* Tul. ex de Bary**

na *Dipsacus laciniatus* L.: Štiavnické vrchy (podcelok Hodrušská hornatina), Rybník, údolí Hronu – mezi Kusou horou a Krivínem, mezofilní louka, 180 m n. m., 5. VII. 2011; sporangia. Lokalita se nachází 1,44 km jz. od vrchu Krivín (316 m n. m.), 100 m jvv. od toku Hronu, 50 m szz. od úpatí. Jedná se o nového hostitele pro Slovensko. Ze Slovenska je známa pouze na *Dipsacus fullonum* z okolí Prešova (Hazslinszky 1893: 33) a na *Dipsacus* sp. z lokality Pečňa (bývalý ostrov mezi rameny Dunaje u Bratislavy, Bäumler 1927: 27).

***Plasmopara nivea* (Unger) J. Schröt.**

na *Pastinaca sativa* L.: Štiavnické vrchy (podcelok Hodrušská hornatina), Rybník, údolí Hronu – mezi Kusou horou a Krivínem, mezofilní louka, 180 m n. m., 5. VII. 2011; sporangia. Lokalita se nachází 1,93 km jz. od vrchu Krivín (316 m n. m.), 150 m jvv. od toku Hronu. Na tomto hostiteli je ze Slovenska dosud známa pouze z nivy Dunaje u Bratislavy (Bäumler 1890: 34).

***Phragmidium potentillae* (Pers.: Pers.) P. Karst.**

na *Potentilla recta* L.: Štiavnické vrchy (podcelok Hodrušská hornatina), Rybník, Kusá hora – jz. úpatí, křoví, 180 m n. m., 5. VII. 2011; II, III; objevil Jiří Müller. Lokalita se nachází 3,65 km jjz. od vrchu Krivín (316 m n. m.), 400 m jv. od toku Hronu, u silničky naproti železničnímu přejezdu. – Tríbeč (podcelok Zobor), Pohranice, Mállok, stepní trávník, 250 m n. m., 7. VII. 2011; II, III. Lokalita se nachází 2,65 km ssz. od kóty 234 mezi obcemi Malý Lapáš a Pohranice, 215 m v. od toku potoka Kadaň.

***Puccinia annularis* (F. Strauss) Röhl.**

na *Teucrium chamaedrys* L.: Tríbeč (podcelok Zobor), Pohranice, Mállok, teplo-milná doubrava, 225 m n. m., 7. VII. 2011; III. Lokalita se nachází 2,80 km ssz. od kóty 234 mezi obcemi Malý Lapáš a Pohranice, 70 m v. od toku potoka Kadaň.

***Puccinia arenariae* (Schumach.) G. Winter**

na *Silene latifolia* Poir.: Štiavnické vrchy (podcelok Hodrušská hornatina), Rybník, Kusá hora – jz. úpatí, křoví, 180 m n. m., 5. VII. 2011; III; objevil Jiří Müller. Lokalita se nachází 3,65 km jjz. od vrchu Krivín (316 m n. m.), 400 m jv. od toku Hronu, u silničky naproti železničnímu přejezdu.

***Puccinia australis* Körn.**

na *Cleistogenes serotina* (L.) Keng: Pohronský Inovec (podcelok Lehotská planina), Obyce, Včelár, stepní trávník, 360 m n. m., 6. VII. 2011; II, III. Lokalita se nachází 1,30 km z. od ústí Osného potoka do Žitavy (319 m n. m.), 195 m s. od

toku Žitavy. Dle mého názoru se jedná o *Puccinia sessilis* W. G. Schneid. ex J. Schröt. v širším smyslu.

***Puccinia calcitrapae* DC.**

na *Carlina vulgaris* L.: Tribeč (podcelok Zobor), Pohranice, Málók, stepní trávník, 250 m n. m., 7. VII. 2011; II, III. Lokalita se nachází 2,65 km ssz. od kóty 234 mezi obcemi Malý Lapáš a Pohranice, 215 m v. od toku potoka Kadaň.

***Puccinia caricina* DC.**

na *Carex tomentosa* L.: Slovenský kras (podcelok Plešivecká planina), Kružná, Veľký vrch, stepní trávník, 715 m n. m., 31. VII. 2010; II, III. Lokalita se nachází 0,28 km j. od kóty Veľký vrch (721 m n. m.), 15 m jz. od turistické cesty z Kružné na Veľký vrch.

***Puccinia cnici-oleracei* Pers. ex Desm.**

na *Artemisia vulgaris* L.: Podunajská pahorkatina (podcelok Hronská pahorkatina), Olichov, dolina Bočovky, ruderální porost, 225 m n. m., 4. VII. 2011; III. Lokalita se nachází 3,02 km ssz. od vrchu Slance (270 m n. m.), 40 m z. od toku Bočovky, po obou stranách silničky.

***Puccinia conglomerata* (F. Strauss) Röhl.**

na *Homogyne alpina* (L.) Cass.: Tatry (podcelok Východné Tatry), Tatranská Lesná, Ľadové pleso, subalpínský trávník, 2065 m n. m., 29. VII. 2010; III. Lokalita se nachází 0,35 km jv. od kóty Rovienková veža (2272 m n. m.), 20 m v. od okraje Ľadového plesa, poblíž začátku Veľkej Studenej doliny.

***Puccinia conii* Fuckel ex Lagerh.**

na *Conium maculatum* L.: Podunajská pahorkatina (podcelok Hronská pahorkatina), Volkovce, dolina Bočovky, ruderální porost, 230 m n. m., 4. VII. 2011; III. Lokalita se nachází 2,72 km ssz. od vrchu Slance (270 m n. m.), 40 m vjv. od toku Bočovky, po pravé straně železniční trati ve směru Volkovce - Kozárovce, na železničním náspu. Dle mého názoru se jedná o *Puccinia nitida* (F. Strauss) Röhl. v širším pojetí.

***Puccinia convolvuli* Castagne**

na *Calystegia sepium* (L.) R. Br.: Štiavnické vrchy (podcelok Hodrušská hornatina), Rybník, údolí Hronu - ústí Hrušteného potoka, křoví, 180 m n. m., 5. VII. 2011; I; objevil Jiří Müller. Lokalita se nachází 0,68 km jzz. od vrchu Krivín (316 m n. m.), 150 m jjv. od toku Hronu, 60 m jz. od toku Hrušteného potoka, na úpatí.

***Puccinia dioicae* Magnus**

na *Aster linosyris* (L.) Bernh.: Štiavnické vrchy (podcelok Hodrušská hornatina), Hronský Beňadik, Kliča, stepní trávník, 400 m n. m., 4. VII. 2011; I. Lokalita se nachází 0,23 km jz. od vrchu Kliča (430 m n. m.), 1050 m zsz. od toku Hronu. *Puccinia dioicae* je poměrně variabilní široce pojatý druh. Jedná se o heteroecickou rez, přičemž spermogonia a aecia se vyskytují na rostlinách čeledi *Asteraceae*, zatímco uredia a telia na rodu *Carex*. Do takto pojatého druhu by měla být zařazena rovněž *Puccinia vulpinae* J. Schröt., která byla popsána dříve než *Puccinia dioicae*, a tak by se měl tento široce pojatý druh jmenovat *Puccinia vulpinae*.

***Puccinia glechomatis* DC.**

na *Glechoma hederacea* L.: Pohronský Inovec (podcelok Lehotská planina), Obyce, Včelár, okraj lesní cesty, 320 m n. m., 6. VII. 2011; III. Lokalita se nachází 1,27 km jz. od ústí Osného potoka do Žitavy (319 m n. m.), 55 m s. od toku Žitavy.

***Puccinia hieracii* (Röhl.) H. Mart.**

na *Chondrilla juncea* L.: Pohronský Inovec (podcelok Lehotská planina), Obyce, Včelár, stepní trávník, 390 m n. m., 6. VII. 2011; II, III. Lokalita se nachází 1,45 km z. od ústí Osného potoka do Žitavy (319 m n. m.), 240 m s. od toku Žitavy.

***Puccinia komarovii* Tranzschel**

na *Impatiens parviflora* DC.: Pohronský Inovec (podcelok Lehotská planina), Obyce, Včelár, dubohabřina, 335 m n. m., 6. VII. 2011; II, III. Lokalita se nachází 1,17 km jz. od ústí Osného potoka do Žitavy (319 m n. m.), 100 m s. od toku Žitavy.

***Puccinia malvacearum* Bertero ex Mont.**

na *Malva sylvestris* L.: Podunajská pahorkatina (podcelok Tríbečské podhorie), Sokolníky, sedlo mezi Malým a Velkým Bahorcem, travnatá cesta, 195 m n. m., 8. VII. 2011; III; objevil Jiří Müller. Lokalita se nachází 0,72 km sv. od vrchu Velký Bahorec (230 m n. m.), 665 m jv. od potoka Dobrotka (v. větev).

***Puccinia obscura* J. Schröt.**

na *Luzula campestris* (L.) DC.: Podunajská pahorkatina (podcelok Tríbečské podhorie), Sokolníky, Malý Bahorec, teplomilná doubrava, 200 m n. m., 8. VII. 2011; II. Lokalita se nachází 0,89 km sv. od vrchu Velký Bahorec (230 m n. m.), 615 m jv. od potoka Dobrotka (v. větev), po pravé straně cesty ze sedla na vrchol Malého Bahorce.

***Puccinia punctata* Link**

na *Galium glaucum* L.: Štiavnické vrchy (podcelok Hodrušská hornatina), Rybník, Krivín, stepní trávník, 315 m n. m., 5. VII. 2011; II, III. Lokalita se nachází 0,02 km jz. od vrchu Krivín (316 m n. m.), u skalní hrany. – Pohronský Inovec (podcelok Lehotská planina), Obyce, Včelár, stepní trávník, 400 m n. m., 6. VII. 2011; II, III. Lokalita se nachází 1,37 km z. od ústí Osného potoka do Žitavy (319 m n. m.), 250 m s. od toku Žitavy. – Tríbeč (podcelok Zobor), Pohranice, Málók, stepní trávník, 230 m n. m., 7. VII. 2011; II, III; objevil Jiří Müller. Lokalita se nachází 2,79 km ssz. od kóty 234 mezi obcemi Malý Lapáš a Pohranice, 90 m v. od toku potoka Kadaň. – Tríbeč (podcelok Zobor), Dražovce, Lupka, teplomilná doubrava, 245 m n. m., 8. VII. 2011; II, III. Lokalita se nachází 0,04 km jv. od vrchu Lupka (249 m n. m.), 610 m sv. od toku potoka Dobrotka, 10 m j. od pěšiny na v. hřbetu.

***Puccinia thesii* Chaillet**

na *Thesium dollineri* Murb.: Slovenský kras (podcelok Plešivecká planina), Kružná, dolina Egrešského potoka, luční cesta, 395 m n. m., 31. VII. 2010; II. Lokalita se nachází 1,52 km jv. od kóty Velký vrch (721 m n. m.), 75 m s. od toku Egrešského potoka, na turistické cestě z Kružné na Velký vrch.

Jedná se o nového hostitele pro Slovensko. *Puccinia thesii* je na *Thesium dollineri* známa z Maďarska z nejbližšího okolí jezera Balaton: z okolí městečka Balatonkenese (leg. L. Simonkai, Moesz 1941: 92) a z okolí města Badacsony (leg. G. Moesz, Moesz 1941: 92). Lze tedy očekávat nové nálezy na *T. dollineri* na jižním Slovensku.

***Puccinia veronicarum* DC.**

na *Veronica spicata* L.: Pohronský Inovec (podcelok Lehotská planina), Obyce, Včelár, stepní trávník, 385 m n. m., 6. VII. 2011; III. Lokalita se nachází 1,41 km z. od ústí Osného potoka do Žitavy (319 m n. m.), 220 m s. od toku Žitavy.

***Uromyces cristatus* J. Schröt. & Niessl**

na *Lychnis viscaria* L.: Tríbeč (podcelok Zobor), Dražovce, Lupka, teplomilná doubrava, 245 m n. m., 8. VII. 2011; II, III. Lokalita se nachází 0,04 km jv. od vrchu Lupka (249 m n. m.), 610 m sv. od toku potoka Dobrotka, 10 m j. od pěšiny na v. hřbetu. Jedná se o nového hostitele pro Slovensko. Rez jsem nalezl v teplomilné doubravě s *Allium flavum*, *Carex praecox* a *Polygonatum odoratum*. Dle mého názoru se jedná o *Uromyces dianthi* (Pers.: Pers.) Niessl v širším pojetí.

***Uromyces minor* J. Schröt.**

na *Trifolium montanum* L.: Slovenský kras (podcelok Plešivecká planina), Kružná, dolina Egrešského potoka, luční cesta, 395 m n. m., 31. VII. 2010; III. Lokalita se

nachází 1,52 km jvv. od kóty Velký vrch (721 m n. m.), 75 m s. od toku Egrešského potoka, na turistické cestě z Kružné na Velký vrch.

***Uromyces verbasci* Niessl**

na *Verbascum densiflorum* Bertol.: Štiavnické vrchy (podcelok Hodrušská hornatina), Rybník, Kusá hora – jz. úpatí, křoví, 180 m n. m., 5. VII. 2011; I; objevil Jiří Müller. Lokalita se nachází 3,65 km jjz. od vrchu Krivín (316 m n. m.), 400 m jv. od toku Hronu, u silničky naproti železničnímu přejezdu.

***Uromyces verruculosus* J. Schröt.**

na *Silene latifolia* Poir.: Štiavnické vrchy (podcelok Hodrušská hornatina), Rybník, Kusá hora - jz. úpatí, křoví, 180 m n. m., 5. VII. 2011; II. Lokalita se nachází 3,65 km jjz. od vrchu Krivín (316 m n. m.), 400 m jv. od toku Hronu, u silničky naproti železničnímu přejezdu. Dle mého názoru se jedná o *Uromyces dianthi* (Pers.: Pers.) Niessl v širším pojetí.

***Anthracoidea caryophylleae* Kukkonen**

na *Carex caryophyllea* Latourr.: Pohronský Inovec (podcelok Lehotská planina), Obyce, Včelár, stepní trávník, 400 m n. m., 6. VII. 2011. Lokalita se nachází 1,37 km z. od ústí Osného potoka do Žitavy (319 m n. m.), 250 m s. od toku Žitavy.

***Microbotryum violaceum* (Pers. : Pers.) G. Deml & Oberw.**

na *Dianthus carthusianorum* L.: Štiavnické vrchy (podcelok Hodrušská hornatina), Rybník, Krivín, stepní trávník, 315 m n. m., 5. VII. 2011. Lokalita se nachází na vrcholu Krivína (316 m n. m.) u skalní hrany.

***Sporisorium andropogonis* (Opiz) Vánky**

na *Bothriochloa ischaemum* (L.) Keng: Slovenský kras (podcelok Plešivecká planina), Kružná, dolina Egrešského potoka, luční cesta, 395 m n. m., 31. VII. 2010. Lokalita se nachází 1,52 km jvv. od kóty Velký vrch (721 m n. m.), 75 m s. od toku Egrešského potoka, na turistické cestě z Kružné na Velký vrch. – Pohronský Inovec (podcelok Lehotská planina), Obyce, Včelár, stepní trávník, 390 m n. m., 6. VII. 2011. Lokalita se nachází 1,45 km z. od ústí Osného potoka do Žitavy (319 m n. m.), 240 m s. od toku Žitavy.

***Tilletia olida* (Riess) J. Schröt.**

na *Brachypodium pinnatum* (L.) P. Beauv.: Slovenský kras (podcelok Plešivecká planina), Kružná, Velký vrch, stepní trávník, 715 m n. m., 31. VII. 2010. Lokalita se nachází 0,28 km j. od kóty Velký vrch (721 m n. m.), 15 m jz. od turistické cesty z Kružné na Velký vrch.

Literatura

- Bäumler J. A. (1890): Beiträge zur Cryptogamen-Flora des Pressburger Comitates. Pilze. II. – Verh. Ver. Natur-Heilk. Pressburg, n. ser., 7: 25–90.
- Bäumler J. A. (1927): Beiträge zur Cryptogamen-Flora des Pressburger Komitates. Pilze. V. – Vestn. Lekár.-Přírodoved. Spolku v Bratislave, n. ser., 24: 25–62.
- Brummitt R. K. & Powell C. E. (2012): The international plant names index. Authors of plant names. – http://www.ipni.org/ipni/query_author.html
- Constantinescu O. (1991): An annotated list of *Peronospora* names. – Thunbergia 15: 1–110.
- Denčev C. M. (1995): Bulgarian *Uredinales*. – Mycotaxon 55: 405–465.
- Hazslinszky F. (1893): A honi *Peronospora*-félék. – Természetrzaji Fü. 16: 29–33.
- Kokeš P. (2006): Příspěvek k rozšíření fytopatogenních plísni, rzí a snětí na Slovensku. 2. – Mykol. Listy no. 98: 19–27.
- Kokeš P. (2010): Příspěvek k rozšíření fytopatogenních plísni, rzí a snětí na Slovensku. 4. – Mykol. Listy no. 111: 19–26.
- Kubát K., Hroudá L., Chrtěk J. jun., Kaplan Z., Kirschner J. et Štěpánek J. [eds.] (2002): Klíč ke květeně České republiky. – Academia, Praha, 928 pp.
- Moesz G. (1941): Fungi Hungariae. IV. Basidiomycetes. 1. *Uredineae*. – Ann. Hist.-Nat. Mus. Nat. Hung., pars bot., 34: 72–158.
- Vánky K. (1994): European smut fungi. – Gustav Fischer Verlag, Stuttgart, 570 p.

Petr K o k e š : Contribution to the distribution of downy mildews, rusts and smuts in Slovakia – 5

The paper deals with 35 collections (30 species) of downy mildews, rusts and smuts from the years 2010–2011. Rare finds are *Peronospora dipsaci* on *Dipsacus laciniatus* (host new to Slovakia), *Puccinia australis* on *Cleistogenes serotina*, *Puccinia thesii* on *Thesium dollineri* (host new to Slovakia), *Puccinia veronicarum* on *Veronica spicata*, and *Uromyces cristatus* (species new to Slovakia) on *Lychnis viscaria*.

Adresa autora: nám. Obránců míru 1, 682 01 Vyškov; e-mail: pkokescz@gmail.com

R Ů Ž N Ě

BIBLIOGRAFIE MYKOLOGICKÝCH PRACÍ ZE SBORNÍKU NÁRODNÍHO MUZEA A VÝZVA K TVORBĚ PODOBNÝCH SOUPISŮ PRO DALŠÍ ČASOPISY

Jan H o l e c a Kamila P e š i c o v á

V článku je publikován soupis mykologických prací, které vyšly v časopisu Sborník Národního muzea v Praze, řada B, Přírodní vědy (Acta Musei Nationalis Pragae, Series B, Historia Naturalis). Tyto práce jsou velmi významné, protože se většinou jedná o rozsáhlé studie, zaměřené na taxonomii určitých skupin hub, revizi typového materiálu, popisy nových a vzácných taxonů a články o diverzitě hub některých území v ČR i v zahraničí. Naše mykology vyzýváme k tvorbě podobných soupisů i pro další české a moravské časopisy, publikující mykologické příspěvky. Cílem by měla být bibliografie mykologických článků z území ČR.

Úvod

Přírodovědecká řada Sborníku Národního muzea (řada B – Přírodní vědy) vznikla v roce 1938, aby umožnila publikování větších souborných studií, založených převážně na materiálu ze sbírek muzea. Druhá světová válka vydávání přerušila – vznikl pouze druhý ročník (1940). Od roku 1947 až do současnosti časopis vychází každoročně. V roce 2013 to bude už 69. ročník. Ve Sborníku vyšla celá řada významných a rozsáhlých mykologických (i lichenologických) prací, zaměřených převážně na taxonomii, v menší míře i na rozšíření a ekologii hub včetně hub lichenizovaných, tedy lišejníků. Důležité jsou zejména četné popisy nových druhů a taxonomické revize vybraných skupin hub, většinou založené na studiu typového materiálu. Kompletní obsah časopisu je dostupný nejen v tištěné, ale i digitální podobě (na webových stránkách Národního muzea v sekci Publikace). Časopis je indexován databází SCOPUS a pracuje se na jeho zařazení mezi impaktivní periodika. Svým zaměřením se jedná o multidisciplinární přírodovědecký časopis, který zahrnuje téměř všechny obory systematické biologie, ale také paleontologii, mineralogii a petrologii. Kromě českého názvu se používá také jeho latinský ekvivalent (Acta Musei National Pragae, Series B, Historia Naturalis).

Cílem příspěvku je zveřejnit kompletní seznam mykologických a lichenologických prací publikovaných v přírodovědecké řadě Sborníku Národního

muzea, stručně je zhodnotit a vyzvat naše mykology k postupné tvorbě podobných seznamů i pro další naše časopisy.

Metodika

Názvy článků jsou citovány v jejich hlavním jazyce. Byly kontrolovány podle digitalizované verze časopisu (<http://www.nm.cz/publikace/publikace-detail.php?id=4>). Zároveň probíhá vypisování veškerých jmen rodů a druhů s cílem sestavit jejich kompletní index. Ten bude posléze publikován na internetu, podobně jako nedávno vydaný index časopisu *Czech Mycology* (Holec et al. 2013).

V seznamu prací je používána standardní zkratka časopisu, tj. Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy. Pro zajímavost, současný název je v malém rozporu s touto zkratkou, protože podle platného pravopisu je slovo muzeum psáno se “z”, nikoli se “s”.

Výsledky

Sborník Národního muzea v Praze, řada B, Přírodní vědy (Acta Musei Nationalis Pragae, Series B, Historia Naturalis) – chronologicky řazený seznam mykologických a lichenologických prací publikovaných v ročnících 1–68.

- Pilát A. (1938): Liste der von A. C. J. Corda beschriebenen Pilzarten, mit Angabe der Originalexemplare, die im Herbarium des Nationalmuseums in Prag aufbewahrt sind. – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 1(10): 139–170.
- Pilát A. (1940): Hymenomycetes Carpatorum orientarium. – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 2(3): 37–80.
- Svrček M. (1948): Bohemian species of *Pezizaceae* subf. *Lachneoideae*. – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 4(6): 1–95.
- Pilát A., Svrček M. (1949): *Boletinus tridentinus* (Bres.) subsp. *Landkammeri* subspecies nova bohemica. – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 5(7): 1–8.
- Servít M. (1949): Species *Verrucariacearum* (Lichenes) novae vel minus cognitae. – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 5(9): 1–51.
- Pilát A. (1951): The Bohemian species of the genus *Agaricus*. – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 7(1): 1–142.
- Pilát A. (1953): Hymenomycetes novi vel minus cogniti Čechoslovakiae, II. – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 9(2): 1–109.
- Svrček M. (1954): Revisio critica J. Velenovskýi specierum generis *Orbilina*. – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 10(1): 1–23.

- Pilát A. (1955): *Hymenomyces novi vel minus cogniti Čechoslovakiae* III. – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 11(2): 1–31.
- Färber G., Hověžová-Vondrová O. (1957): Symbiosen und Metabiosen in faulendem Obst. – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 13(1–2): 1–23.
- Pilát A. (1957): Übersicht der europäischen *Auriculariales* und *Tremellales* unter besonderer Berücksichtigung der tschechoslowakischen Arten. – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 13(4): 115–210.
- Pilát A. (1958): Übersicht der europäischen *Clavariaceen* unter besonderer Berücksichtigung der tschechoslowakischen Arten. – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 14(3–4): 129–255.
- Pilát A. (1959): *Clavariaceae* e montibus Tatra Belaënsis Carpatorum Centralium. – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 15(2): 111–122.
- Pilát A. (1959): Nový druh palušky – *Typhula pragensis* sp. n. z Kinského sadů v Praze. – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 15(5): 229–232.
- Urban Z. (1960): Micromycetes new for Czechoslovakia. – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 16(1–2): 1–16.
- Cejp K. (1962): Příspěvek k mykofloře hlenek (*Myxomycetes*) Čech, zejména západních. – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 18(3): 61–80.
- Černý A. (1965): Bionomie, Verbreitung und wirtschaftliche Bedeutung der Porlinge *Inonotus nidus-pici* Pilát und *Inonotus obliquus* (Pers. ex Fr.) Pilát in der ČSSR. – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 21(4): 157–244.
- Cejp K., Jechová V. (1967): Beitrag zur Kenntnis einiger tschechoslowakischen Arten der Gattung *Septoria* Fries. – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 23(4): 101–123.
- Pilát A. (1971): Beitrag zur Kenntnis der tschechoslowakischen *Clavariaceen* sensu ampl. - Additamenta ad cognitionem *Clavariacearum* sensu ampl. Cechoslovakiae. – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 27(4): 133–173.
- Pilát A., Šmarda F. (1971): *Clavariaceae* Moraviae in Museo Moravico Brunnensi depositae – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 27(5): 177–196.
- Kotlaba F. (1975): Revision of the polypores (*Polyporales*) described as new by J. Velenovský. – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 31(1–2): 1–56.
- Svrček M. (1976): A taxonomic revision of Velenovský's types of operculate discomycetes (Pezizales) preserved in National Museum, Prague. – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 32(2–4): 115–194.
- Kotlaba F. (1978): Revision of polypores (*Polyporales* sensu lato) published by J. Velenovský (excluding new taxa) – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 34(1): 25–58.

- Kuthan J. et Kotlaba F. (1981): Makromyzeten des Nationalparkes Ropotamo in Bulgarien. – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, přír. vědy 37: 77–135.
- Svrček M. (1984): A taxonomic revision of inoperculate discomycetes described by J. Velenovský in the genus *Helotium*, preserved in National Museum, Prague. – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 40(3–4): 129–216.
- Kuthan J., Kotlaba F. (1988): Makromyzeten der bulgarischen Schwartzmeerküste und einiger Orte im Landesinnern Bulgariens. – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 44(3–4): 137–243.
- Kocourková J. (1999): Lichenicolous fungi of the Czech Republic (The first commented checklist). – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 55(3–4): 59–169.
- Holec J. (2005): The genus *Gymnopilus* (*Fungi, Agaricales*) in the Czech Republic with respect to collections from other European countries – Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 61(1–2): 1–52.

Diskuse

Význam prací publikovaných ve Sborníku Národního muzea

Přehled článků jasně ukazuje, jak významné a rozsáhlé práce ve Sborníku Národního muzea vyšly. Řada z nich má charakter taxonomických monografií, zejména práce A. Piláta (rod *Agaricus*, řády *Auriculariales* a *Tremellales*, čeleď *Clavariaceae*), M. Svrčka (*Lachneoideae*) a J. Holce (rod *Gymnopilus*). Zejména Pilátovy práce představují základní studie daných skupin s evropským až světovým dosahem. Velký počet prací přináší výsledky taxonomických revizí založených na studiu typového materiálu (Velenovského nové druhy rodu *Orbilina*, řádu *Pezizales* a rodu *Helotium*, řádu *Polyporales* s.l.). Velmi důležitý je Pilátův soupis typových položek nových druhů popsanych A. C. J. Cordou, uložených v herbáři Národního muzea – Pilát tyto typy uchránil před zničením a zpřístupnil je mykologické veřejnosti. Významné jsou i rozsáhlé studie o diverzitě hub Východních Karpat (Pilát) a některých částí Bulharska (Kuthan et Kotlaba). Mnohé příspěvky představují komentované check-listy určitých skupin hub či houbám podobných organismů pro území ČR (*Clavariaceae*, lichenikolní houby) nebo některé regiony ČR (hlenky západních Čech). Dalším typem příspěvků jsou popisy nových a vzácných taxonů (zejm. Servít: *Verrucariaceae*, Pilát: *Hymenomycetes*, Urban: mikromycety, Cejp et Jechová: *Septoria*) a menší ekologické a fytopatologické studie.

Pro práce publikované ve Sborníku je většinou typický jejich široký záběr a shrnující pohled. Zkušenosti ukazují, že tento typ publikací je z dlouhodobého

hlediska nejužitečnější a nejžádanější. Jejich příprava bývá velmi náročná, ale stávají se základními pracemi svých oborů. Je velmi smutné, že současná hektická doba nepřeje vzniku monograficky laděných studií – badatelé své výsledky uměle tříští a jedinec se v kvantu rozptýlených střípků velmi nesnadno orientuje. Máme sice k dispozici dokonalé databázové nástroje, které obratem vyhledají práce o určitém tématu, ale pak nastupuje lidský faktor – někdo ty desítky a stovky článků musí také přečíst a vstřebat. O co jednodušší je sáhnout po důkladné monografii, kde máme záruku, že její autor se v tématu opravdu vyzná a probral ho důkladně ze všech úhlů pohledu. Každý mykolog dlouhodobě pracující na nějakém tématu by měl své výsledky nakonec shrnout ve větší souborné práci – je to užitečné jak pro jeho dobrý pocit, tak pro všechny ostatní badatele. Sborník Národního muzea je pro takovéto práce jednou z možných publikačních možností.

Výzva k tvorbě soupisů mykologických prací

Předložený článek by mohl být první vlaštkou v sérii podobných článků. V ČR máme desítky vědeckých (tedy recenzovaných) časopisů, ve kterých čas od času vyjde nějaký mykologický příspěvek. Mykologové o něm většinou nevědí, protože tak široké spektrum časopisů nesledují. Bylo by krásné, kdybychom si podle svých institucí nebo regionů mezi sebe tyto časopisy „rozdělili“ a mykologické články v nich publikované sepsali. V nejprostší podobě by bylo možné nahrát všechny shromážděné citace do jednoho souboru, který by se vyvěsil na internetu (není nutné vždy psát komentovanou bibliografii jako v tomto případě). Už prosté hledání podle textového řetězce výrazně pomáhá – v názvech článků je většinou obsažena studovaná skupina (řád, čeleď, rod, druh apod.) a oblast nebo lokalita, což je to, co každého nejvíce zajímá. Další mnohem „chytřejší“ možnosti jsou nasnadě: databázový přístup, klíčová slova, excerptce taxonů publikovaných v jednotlivých člancích, digitalizace článků...

Mykologické oddělení Národního muzea se rozhodlo postupně bibliograficky zpracovat časopisy v muzeu vydávané – tedy Sborník Národního muzea (viz tento článek) a Časopis Národního muzea (v budoucnu); vzali bychom si na starost rovněž časopis *Silva Gabreta*. Kdo se k nám přidá? Časopisy jako Sborník Jihočeského muzea (články Z. Kluzáka, F. Kotlaby, M. Svrčka, M. Berana a dalších), Časopis Moravského zemského muzea (články V. Antonína a dalších), *Příroda*, *Bohemia Centralis*, *Erica*, Severočeskou *Přírodou*, ze starších např. *Věda Přírodní* (články K. Kaviny) a desítky dalších (viz např. Antonín et al. 2007) čekají na své zpracovatele. Není to nic těžkého – v těchto časopisech většinou vyšlo jen několik (nebo jen několik desítek) mykologických prací, jejichž vyhledání a sepsání zabere nemnoho času, pokud bude zpracovatelů větší počet. Zájemci se mohou hlásit u prvního z autorů, který je připraven tuto práci koordinovat – bude

nutno používat standardní formu citací, zkratk časopisů, respektovat stejná bibliografická pravidla apod.

Poděkování

Děkujeme Ministerstvu kultury ČR za finanční podporu z programu NAKI (DF12P01OVV021).

Literatura

Antonín V., Holec J., Kubátová A. et Novotný D. (2007): Mykologické časopisy a jiné mykologické publikace. – Mykol. Listy no. 100: 44–45.

Holec J., Landa J., Kříž M. et Daneš P. (2013): Index to fungal genera and species published in Czech Mycology, formerly Česká Mykologie, Volumes 1–64. – Czech Mycol. 62(2): 103–384.

Jan Holec and Kamila Pešicová: Bibliography of mycological papers published in Acta Musei Nationalis Pragae, and an invitation to produce similar surveys for other Czech journals

A bibliography of mycological papers published in Sborník Národního muzea v Praze, řada B, Přírodní vědy (Acta Musei Nationalis Pragae, Series B, Historia Naturalis) is given. The papers are very important, as they represent large studies dealing with taxonomy, revisions of type material, descriptions of new and rare taxa, and biodiversity of fungi in the Czech Republic and abroad. Czech mycologists are asked to produce such surveys for other Czech journals publishing mycological papers. The aim is to compile a bibliography of mycological papers from the Czech Republic.

Adresy autorů: Národní muzeum, mykologické oddělení, Cirkusová 1740, 193 00 Praha 9; jan_holec@nm.cz

* * *

**VELKÝ ÚSPĚCH NAŠÍ MYKOLOGIE: MIKROSKOPICKÁ HOUBA
OCHROCONIS LASCAUXENSIS JE UVEDENA NA SEZNAMU „TOP 10
NEW SPECIES 2013“**

Alena Kubátová

Víte, co je seznam „Top 10 New Species“? Jde o seznam deseti nových druhů organismů (rostlin, živočichů, bakterií či hub), které jsou nějakým způsobem zajímavé. Tento seznam je vytvářen každý rok (od roku 2008) mezinárodní komisí taxonomických odborníků z Mezinárodního institutu pro průzkum druhů na Arizonské státní univerzitě v USA. Je publikován vždy 23. května, na počest výročí narození švédského přírodovědce Carla Linného.

Zajímavé druhy pro rok 2013 byly vybírány z více než 140 nominovaných druhů (z cca 18 000 nově popsanych druhů v roce 2012). Letos se na seznam dostala také mikroskopická houba popsaná dr. Alenou Novákovou z Ústavu půdní biologie Biologického centra AV ČR v Českých Budějovicích a jejím kolegou Martinem-Sanchezem ze Sevilly. Dr. Nováková již delší dobu zkoumá spolu se španělskými a francouzskými přírodovědci prostředí jeskyní. Když se na stěnách světoznámé francouzské jeskyně Lascaux objevily tmavě problematické šířící se skvrny, zjistili, že je způsobují tmavě pigmentované houby. Ty v roce 2012 popsali jako nové druhy *Ochroconis lascauxensis* a *O. anomala* (Martin-Sanchez et al. 2012). Houby byly charakterizovány morfologicky, molekulárně i biochemicky. A právě houba *Ochroconis lascauxensis* A. Nováková & P. M. Martin-Sanchez 2012, ničící vzácné paleolitické malby zapsané dokonce v Seznamu světového dědictví UNESCO, zaujala odbornou porotu. Ocitla se tak na seznamu vedle takových nových organismů, jako je např. liliputánská violka z And v Peru, masožravá lyrovitá houba z hlubin Pacifiku, žába dosahující necelých 8 mm z Papui Nové Guiney, světélkující šváb z Ekvádoru či hmyz vypadající jako listy jinanu nalezený v Číně.

Houby byly do těchto prestižních seznamů naposled vybrány v roce 2011. Šlo o brazilskou luminiscentní helmovku (*Mycena luxaeterna*) a křehutku (*Psathyrella aquatica*) z Oregonu v USA, která je schopná tvořit plodnice pod vodou.

Bližší údaje o seznamu „Top 10 New Species 2013“ a houbě *Ochroconis lascauxensis* najdete na těchto stránkách: <http://www.top10species.org/index.html> a <http://www.top10species.org/Paleo1.html> a všeobecně o projektu "Top 10" na <http://species.asu.edu/Top10>.

Alena Kubátová: A big success of our mycology: the microscopical fungus *Ochroconis lascauxensis* is mentioned in the "Top 10 New Species 2013" list.

OSOBNÍ

JUBILEUM MARIE VÁŇOVÉ – 70 LET

Alena Kubátová

RNDr. Marie Váňová, CSc. (rozená Černá) se narodila 11.12.1943 v Praze. V Praze také absolvovala základní školu (osmiletku) i střední školu (jedenáctiletku). Z kádrových důvodů však začala pracovat nejdříve v Botanické zahradě UK jako pomocná dělnice a poté ve fanerogamologických herbářích katedry botaniky Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy (PřF UK) v Praze, s níž pak již zůstala spojena po celý život. V letech 1961–66 na fakultě studovala biologii, jako specializaci si vybrala botaniku se zaměřením na mykologii. Studium úspěšně zakončila obhajobou diplomové práce "Taxonomická studie rodu *Absidia* v. Tiegh." pod vedením RNDr. Olgy Fassatiové, CSc. Ze studentských let si velmi vážila především prof. Bohuslava Fotta, DrSc. (algolog), který poutavě přednášel celou kryptogamologii, a prof. Karla Cejpa, DrSc. (mykolog), který měl obsáhlé encyklopedické znalosti.

V roce 1966 začala dr. Váňová pracovat na katedře botaniky PřF UK (tehdy pod vedením prof. Fotta) nejdříve jako odborná technická asistentka, později jako vědecká asistentka Sbirky kultur hub. V letech 1984–91 pracovala na katedře učitelství a didaktiky biologie a na katedře genetiky a mikrobiologie. Od roku 1991 působila jako odborná asistentka opět na katedře botaniky. V roce 1977 obhájila rigorózní práci "Československé druhy rodu *Absidia* v. Tiegh." a v roce 1989 kandidátskou práci "Revize československých zástupců vybraných čeledí řádu Mucorales (*Absidiaceae*, *Cunninghamellaceae*, *Mucoraceae*, *Mycotyphaceae*, *Syncephalastraceae* a *Thamnidiaceae*)". Studium zygomycetů se stalo jejím celoživotním cílem i koníčkem. Na poli taxonomie je jejím nejvýznamnějším přínosem popis dvou nových druhů rodu *Absidia* izolovaných z půd: *A. macrospora* Váňová 1968 a *A. fassatia* Váňová 1971; je však též autorkou řady taxonomických kombinací. Kromě taxonomie se dr. Váňová zabývala především studiem diverzity a ekologie saprotrofních zygomycetů v půdách přirozených i antropogenních stanovišť, v ovzduší, na potravinách a v krmivech, v klinickém materiálu i na trusu býložravců. Během svého působení na PřF UK se podílela na řešení různých grantových projektů, jejichž výsledkem byly např. publikace o diverzitě hub v horských ekosystémech Šumavy, v toxických substrátech odkališť i ve skladech obilí. Zajímavým výstupem byl i webový projekt Atlas zygomycetů, na kterém spolupracovala již v důchodu. Její publikační činnost včetně abstraktů i

rukopisů je uvedena v bibliografickém přehledu na konci článku. V neposlední řadě je třeba ocenit i její dlouholeté působení v roli výkonné redaktorky katedrového časopisu *Novitates botanicae Universitatis Carolinae*.

V rámci pedagogické činnosti měla dr. Váňová na PŘF UK do roku 2006 několik přednášek a vedla několik kurzů: Mykologie, Speciální mykologie, Ekologie hub, Mikroskopické houby významné pro člověka, Vybrané kapitoly z Mykologie I, Botanika pro OŽP, Praktikum z biotechnologie či Pracovní metody v kryptogamologii. Byla též školitelkou nebo konzultantkou řady bakalářských, diplomových i doktorských prací. Zasadila se na katedře i o vybudování moderní mykologické laboratoře. Po odchodu doc. O. Fassatiové do důchodu vedla od roku 1992 Sbirku kultur hub (CCF), v níž předtím působila dlouhá leta jako kurátorka. Důležitými mezníky její činnosti byly stáže v největších evropských sbírkách kultur mikroorganismů (CBS v Nizozemsku a DSM v Německu).

Velké úsilí věnovala jubilantka vzdělávacím činnostem pro veřejnost, např. přednáškové činnosti v rámci postgraduálních mykologických kurzů a Univerzity třetího věku. Pro veřejnost měla velký význam i její pomoc při identifikaci zygomycetů z různých vzorků, často i z klinického materiálu z nemocnic.

Podle svých vlastních slov vše, na čem pracovala, dělala ráda, ať již šlo o výzkum, výuku, vedení sbírky CCF, redakční činnost nebo práci pro veřejnost. V současné době je stále našim největším (a jediným) specialistou na zygomycety. Je velká škoda, že po odchodu do důchodu již nemohla dokončit práci na rodu *Mortierella*, kterému se dlouhodobě věnovala nebo soubornější práci o zygomycetech. Marie Váňová se nyní dožívá 70 let plna životní síly. Přejeme jí, ať jí i nadále vydrží pevně zdraví a hodně elánu do všech činností, které plánuje.

Bibliografie nejdůležitějších prací M. Váňové

(úplnou bibliografii lze nalézt na internetových stránkách ČVSM: www.czechmycology.org)

- Váňová M. (1968): Contribution to the taxonomy of the genus *Absidia* (Mucorales) I. *Absidia macrospora* sp. nov. – Česká Mykol. 22: 296–300.
- Váňová M. (1969): Contribution to the taxonomy of the genus *Absidia* (Mucorales) II. A reappraisal of the characters. – Česká Mykol. 23: 187–189.
- Váňová M. (1971): Contribution to the taxonomy of the genus *Absidia* (Mucorales) III. *Absidia fassati* spec. nov. – Česká Mykol. 25: 173–176.
- Váňová M. (1980): Rod *Absidia* van Tiegh. (Mucorales) v Československu. I. – Česká Mykol. 34: 113–122.
- Váňová M. (1983): Rod *Absidia* van Tiegh. (Mucorales) v Československu. II. – Česká Mykol. 37: 151–171.
- Váňová M. (1985): Rod *Absidia* van Tiegh. (Mucorales) v Československu. III. – Česká Mykol. 39: 85–96.

- Váňová M. (1985): Study of morphological characteristics the species of genus *Absidia* van Tiegh. in cultivation on different nutrient media. – Novit. Bot. Univ. Carol. 2: 15–65.
- Váňová M. (1989): Revize československých zástupců vybraných čeledí řádu Mucorales (*Absidiaceae*, *Cunninghamellaceae*, *Mucoraceae*, *Mycotyphaceae*, *Syncephalastraceae* a *Thamnidaceae*). – 255 p. [Kand. dis. pr.; depon. in: Knihovna kat. bot. Přírod. fak. Univ. Karlovy Praha].
- Váňová M. (1991): Nomen novum, nomenclatural changes and taxonomic rearrangements in the Mucorales. – Česká Mykol. 45: 25–26.
- Váňová M. (1991): Correction. – Česká Mykol. 45: 128.
- Váňová M. (1991): Contribution to the incidence of the representatives of the order Mucorales. – Novit. Bot. Univ. Carol. 6: 13–19.
- Váňová M. (1994): Herbarium specimens of members of the Mucorales from the Czech and Slovak territory. – Novit. Bot. Univ. Carol. 7: 23–26.
- Kubátová A., Váňová M. et Prášil K. (1998): Contribution to the biodiversity of soil microfungi of Šumava Mts., Czech Republic. – *Silva Gabreta* 2: 23–34.
- Šimonovičová A. et Váňová M. (2001): The checklist of microscopic fungi of Slovakia (Zygomycota – Mucorales, Zoopagales, Kickxellales). *Flóra Slovenska* X/3. – *Biológia* 56: 43–52.
- Kubátová A. et Váňová M. (2001): Present state of research on soil microfungi of the Bohemian Forest (Šumava Mts.). – *Silva Gabreta* 7: 165–175.
- Váňová M. et Kubátová A. (2001): Příspěvek k poznání koprofilních hub na Šumavě. – *Silva Gabreta* 7: 191–198.
- Kubátová A., Prášil K. et Váňová M. (2002): Diversity of soil microscopic fungi on abandoned industrial deposits. – *Crypt. Mycol.* 23(3): 205–219.
- Kubátová A., Váňová M. et Prášil K. (2003): CCF Catalogue of filamentous fungi. 5th ed. – Novit. Bot. Univ. Carol. 16/2002: 5–137.
- Váňová M. et Kubátová A. (2004): Dung microcosmos as another source of fungal biodiversity on areas with industrial deposits. – In: Kovář P. (ed.), *Natural recovery of human-made deposits in landscape (Biotic interactions and ore/ash-slag artificial ecosystems)*, Academia Praha, p. 121–131.
- Stejskal V., Hubert J., Kubátová A. et Váňová M. (2005): Fungi associated with rodent feces in stored grain environment in the Czech Republic. – *Z. Pflanzenkrankh. Pflanzenschutz* 112(1): 98–102.
- Kubátová A. et Váňová M. (2009): Atlas zygomycetů. <http://botany.natur.cuni.cz/cs/atlas-zygomycetu-2009>. [staženo 27.9.2013]

Alena Kubátová: To Marie Váňová's 70th birthday

Mycologist Marie Váňová (*1943) has reached the age of 70. She has been engaged in the taxonomy, morphology, ecology and diversity of zygomycetes, and is an important specialist in zygomycetes worldwide.

* * *

**K PĚTAŠEDESÁTINÁM LESNICKÉHO FYTOPATOLOGA RNDR.
FRANTIŠKA SOUKUPA, CSc.**

Vítězslava Pešk o v á

František Soukup se narodil 12. 8. 1948 v Praze. Po absolvování základního školního vzdělání (ZDŠ) v Řevnicích a středoškolského (SVVŠ) v Praze-Radotíně studoval na Přírodovědecké fakultě Karlovy university (PřF UK) v Praze obor biologie. Studia ukončil v roce 1971 obhajobou diplomové práce „Mykofloristická studie o chorošovitých houbách rostoucích na buku na území ČSR“ (174 p., ms.) a úspěšným složením státní závěrečné zkoušky.

Po absolvování roční základní vojenské služby nastoupil do Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti (VÚLHM) v Jílovišti-Strnadedch, kde pracoval až do svého odchodu do důchodu v roce 2010. Již jako pracovník tamního útvaru ochrany lesa v roce 1975 obhájil na katedře botaniky PřF UK rigorózní práci Ekologie, rozšíření a fytopatologický význam chorošů rostoucích na buku na území Československa (202 p., ms.), která volně navazovala a rozšiřovala (především o fytopatologické aspekty) téma zpracovávané v diplomové práci. V roce 1984 obhájil na České zemědělské univerzitě (ČZU) v Praze-Suchbale disertační práci Choroše na smrku (Studium bionomie, ekologie, rozšíření a významu v ČSR; 147 p., ms.) a získal titul kandidáta věd v oboru zemědělská a lesnická fytopatologie a ochrana rostlin. Krátce poté se stal ve VÚLHM vedoucím oddělení lesnické fytopatologie, v roce 1998 byl jmenován vedoucím útvaru ochrany lesa (později útvaru Lesní ochranné služby).

Na pracovišti se rychle zapracoval do lesnické a fytopatologické problematiky a záhy zajišťoval rozsáhlou poradenskou činnost pro lesní provoz. Byl spoluřešitelem, zodpovědným řešitelem i koordinátorem desítek projektů zaměřených na ochranu lesa, v 80. a 90. letech minulého století národním koordinátorem projektů EU-INTERREG, zabývajících se studiem zdravotního stavu dubu a buku v širším regionu střední Evropy.

Dr. Soukup věnoval velkou pozornost studiu dřevokazných hub – především z lesnického a fytopatologického hlediska. Zabýval se rovněž i jinými houbovými patogeny, působícími škody v lesním hospodářství, včetně možností obranných zásahů. Výsledky výzkumů publikoval především v lesnických časopisech a sbornících ze seminářů a konferencí; lesnickému provozu předával informace i na nejrozličnějších školeních. Publikoval často společně s řadou dalších mykologů a fytopatologů (nejvíce s PhDr. Rostislavem Fellnerem, CSc., Ing. Jaroslavem Landou a autorkou tohoto příspěvku) i s dalšími spolupracovníky, především z řad

lesnických entomologů. Pro mne osobně byl jedním z velkých učitelů na poli lesnické fytopatologie. Seznámila jsem se s ním v době, kdy jsem ještě na fakultě začínala se svou diplomovou prací a od mého nástupu do VÚLHM jsme se pak stali velmi blízkými spolupracovníky. Strávili jsem spolu mnoho času při psaní odborných článků, mé dizertační práce, ale i v terénu při řešení poradenské služby či na výzkumných plochách. To jsem se pak na služebních cestách těšila na večery v restauraci, kde jsem s ním u piva mohla probírat i soukromý život; upřímně musím říci, že několik dobře míněných rad mě nasměrovalo a v životě posunulo dál, za což jsem mu velmi vděčná.

Již od svých studií je dr. F. Soukup členem Č(S)VSM, kde po řadu volebních období pracoval v revizní komisi společnosti. Po svém odchodu do důchodu v r. 2010 se stáhl z aktivního vědeckovýzkumného života, ale na své bývalé pracoviště nezaněvřel a nadále každoročně dochází během vegetační sezony vypomáhat se zajišťováním rozsáhlé poradenské činnosti v oboru ochrany lesa.

Za Českou vědeckou společnost pro mykologii i za kolektiv bývalých spolupracovníků z Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti přejeme jubilantovi hodně zdraví a pohody do dalších let. Osobně bych mu pak touto cestou chtěla velmi poděkovat za předávání cenných odborných rad i osobních zkušeností.

Výběr nejdůležitějších mykologicky a fytopatologicky zaměřených prací F. Soukupa

(úplnou bibliografii lze nalézt na internetových stránkách ČVSM: www.czechmycology.org)

1977

Chorošovitě houby na buku: Příspěvek k poznání ekologie a rozšíření některých fytopatologicky významnějších druhů. – Zpr. Lesn. Výzk. 23(3): 19–22.

1978

Poznámky k ekologii, rozšíření a fytopatologickému významu chorošů z čeledi *Hymenochaetaceae* Donk rostoucích na buku lesním v ČSSR. – Lesnictví 24: 357–374.

1979

Zajímavý nález dřevomorky domácí – *Serpula lacrimans* – v botanické zahradě v Průhonicích. – Česká Mykol. 33: 94–98.

1983

Phytopathologically important polypores of *Tyromyces* group on spruce in the ČSR. – Česká Mykol. 37: 115–116.

1985

Tři v ČSR na smrku rostoucí bělochoroše. – Lesnictví 31: 129–144.

1991

Soukup F. et Fellner R.: Posouzení účelných ochranných opatření pro snížení škodlivosti houbových patogenů a záchranu mykorrhizních hub v imisních oblastech. – Zp. Lesn. Výzk. 36(2): 14–16.

1993

Fellner R. et Soukup F.: Mycological monitoring in the air polluted regions of the Czech Republic. – Communicationes Instituti Forestalis Cechoslovaca 17(1991): 125–137.

1995

Soukup F., Fellner R. et Caisová V.: Aufnahme und Analyse des Pilz-, insbesondere des Mykorrhiza-Vorkommens und der Feinwurzel-Verhältnisse. – In: Differentialdiagnostik der Schäden an Eichen in den Donauländern (Rösel K., Reuther M., eds.), GSF – Bericht 11/95, Neuherberg, p. 307–333.

1996

Lignikolní makromycety doubrav středních Čech a jejich lesnický význam. – Lesnictví – Forestry 42: 489–499.

2001

Soukup F. et Pešková V.: *Ascocalyx abietina* (Lagerb.) Schläpfer-Bernhardt (prosyhání jehličnanů). – Lesn. Pr. 80(10), příloha LOS, 4 p.

2003

Microspheera alphitoides Griff. et Maubl. Padlí dubové. – Lesn. Pr. 82(5), příloha LOS, 4 p.

2004

Uhlířová H., Kapitola P., Balcar V., Buriánek V., Císlerová E., Fabiánek P., Hradil K., Knížek M., Liška J., Pasuthová J., Pešková V., Soukup F., Šrámek V. et Šrůtka P.: Poškození lesních dřevin. – MZe Lesnická práce s. r. o., 288 p.

2005

Oak mildew – possibilities of its control. – J. Forest Sci. 51: 195–202.

2006

Pešková V. et Soukup F.: Houby vázané na kořenové systémy: metodické přístupy ke studiu. Review. – Zpr. Lesn. Výzk. – Reports of Forestry Research 51(4): 279–286.

2007

Pešková V., Soukup F., Fellner R. et Landa J.: Nové údaje o ektotrofní stabilitě krkonošských horských smrčín: srovnání období let 1991–1995 a 2001–2005. – Opera Corcontica 44/2: 407–414.

Soukup F., Pešková V. et Kučerová L.: Phytopathology of white pine (*Pinus strobus*), an invasive species in the Bohemian Switzerland National Park (Czech Republic). – In: Sandstone Landscapes (eds. Härtel H., Čílek V., Herben T. Jackson A., Williams R.), Academia Praha, Royal Botanic Gardens Kew, p. 238–239.

2008

Stereum sanguinolentum (Alb. et Schw.: Fr.) Fr. (s.l.) pevník krvavějící – Lesn. Pr. 87(3), příloha LOS, 4 p.

Soukup F., Pešková V. et Landa J.: Mykologické poměry na zalesněných zemědělských půdách. – Zpr. Lesn. Výzk. (Reports of Forestry Research) 53: 291–300.

2009

Stereum sanguinolentum: příspěvek k studiu biologie, ekologie a rozšíření v Česku. – Zpr. Lesn. Výzk. (Reports of Forestry Research) 54: 44–51.

Pešková V., Soukup F. et Landa J.: Comparison of mycobiota of diverse aged spruce stands in former agricultural soil. – J. Forest Sci. 55: 452–460.

2011

Pešková V., Landa J. et Soukup F.: Findings regarding ectotrophic stability of Norway spruce forest of Krkonoše and Orlické Mts. based on mycorrhiza studies. – J. Forest Sci. 57: 500–513.

Heterobasidion annosum (Fr.) Bref. s.l. kořenovník vrstevnatý. – Lesn. Pr. 90(8), příloha LOS, 4 p.

2013

Pešková V. et Soukup F.: Škody působené václavkou v smrkových porostech severní Moravy a Slezska. – Lesn. Pr. 92(6): 368–369.

Vítězslava Pešková: To the 65th birthday of forestry phytopatologist František Soukup

* * *

ODEŠLA DOKTORKA SYLVA PAŽOUTOVÁ

Miroslav Kolařík

Dne 6. září 2013 nás opustila drahá kolegyně RNDr. Sylva Pažoutová, CSc. Narodila se 25. 10. 1950 v Praze. Vysokoškolské studium absolvovala na katedře genetiky a mikrobiologie PšF UK v Praze (1968–1973). O rok později se stala pracovnící Mikrobiologického ústavu (MBÚ) AVČR v Praze Krči, kde pracovala celý svůj život. V roce 1982 obhájila dizertační práci s názvem Morfologická a biochemická diference axenických kultur rodu *Claviceps* produkujících klavinové alkaloidy. Jejím vedoucím byl uznávaný světový odborník Z. Řeháček. Námelu se pak věnovala po celý svůj život. Od roku 1993 vedla skupinu molekulární genetiky hub v rámci laboratoře genetiky, fyziologie a bioinženýrství hub (vedoucí M. Flieger). Hned od začátku své vědecké kariéry publikovala v předních mezinárodních časopisech; publikační databáze Web of Science registruje 70 jejích publikací (1977–2013). Dále publikovala tři kapitoly v knihách a řadu

dalších vědeckých článků v neimpaktovaných periodikách. Do roku 1998 se věnovala takřka výhradně fyziologii námele, zejména ve vztahu s produkcí námelových alkaloidů (často spolu s M. Fliegerem, V. Křenem a P. Tudzynskim). Poté se začala stále více věnovat klasické mykologii, zejména systematice, diverzitě a ekologii. Tím začalo další plodné období jejího života a jak sama říkala, klasická mykologie bylo téma, kterému se měla věnovat od začátku. V roce 1998 popsala druh *Claviceps citrina* z Mexika a do roku 2011 popsala dalších jedenáct druhů námele. Snad jako první mykolog u nás tehdy použila DNA sekvence (molekulární metody se učila ve Vídni) a později populačně genetické metody (velkého uznání došly její práce o druzích *C. africana* a *C. purpurea*). V letech 2000–2002 publikovala důležité studie ukazující, že široce pojímaný druh *C. purpurea* sestává z řady hostitelsky specializovaných populací, které dala do vztahu ke známým chemorasám. Tehdy také začala její plodná spolupráce se zimbabwskou fytopatoložkou D. E. Frederickson a dalšími odborníky z celého světa (např. G. N. Odvody, E. van der Linde). Kromě samotného námele věnovala několik prací houbám, které se s námelem vyskytují (*Phoma*, *Cerebella*). Spolupráce s pracovníky katedry botaniky PfF UK (zejména Dr. A. Kubátovou) stála na začátku zájmu o entomochorní houby. Od roku 1999 se věnovala rodu *Geosmithia* a později symbiontům pilořítek spolu s doc. Petrem Šrůtkou (FLD ČZÚ Praha-Suchdol). Detailně charakterizovala symbionty (rod *Daldinia*, *Cerrena*) těchto vosiček a jeden nový druh, *Daldinia hawksworthii*, sama popsala (2013). Tyto houby patří mezi endofyty i saprofyty, a proto započala studium endofytních i saprofytních hub listnáčů. Během výzkumu narazila na zvláštní coelomycet, který nazývala „rozpuklec“. Následně popsala dva druhy těchto hub v novém rodu *Liberomyces*, který tvoří novou linii xylariálních hub. Založila sbírku kultur hub čeledi *Clavicipitaceae* (CCC), která uchovává na 1100 kmenů (větší část v tekutém dusíku) a je největší a nejuplněnější sbírkou námele na světě. Velké množství materiálu se nachází v jejím herbáři uloženém v MBÚ.

V průběhu života vyškolila řadu magisterských a postgraduálních studentů a vždy byla trpělivou a sdílnou učitelkou. Sylvu jsem měl čest poznat od roku 1999. Práce byla jejím posláním a většinu dne trávila v laboratoři. Mezi její záliby patřila hudba všech žánrů, dobré víno, politika a literatura. Měla skvělou, takřka fotografickou paměť a své kolegy udivovala dlouhými citáty z populární i vědecké literatury. Mezi znalce námele, kterých si nejvíce vážila, patřili L. R. Tulasne, R. Stäger, R. F. N. Langdon a A. R. Loveless. Z jejich prací byla schopna citovat celé pasáže v originále, protože plynule mluvila francouzsky, německy i anglicky. Svým celoživotním studiem námele se zařadila po bok těchto odborníků.

Byla velkým „solistou“ a sama prováděla velkou část experimentů, vyhodnocovala data, psala projekty a publikace. Pouštěla se do obtížných věcí

právě proto, že jsou obtížné a držela ruku na tepu moderní mykologie. Obdivuhodná byla její schopnost používat nejsložitější statistické metody, o kterých měla velký přehled. Zhoubná choroba ji zaskočila uprostřed úspěšného období, kdy mělo dojít k zúročení dlouholeté práce. V roce 2013 obdržela pětiletý grant na výzkum námele a další grant na výzkum endofytních hub. Na jaře onoho roku byla na měsíční studijní cestě v Jihoafrické republice, kde sbírala další materiál. Dlouho připravované publikaci mnohagenové fylogeneze rodu *Claviceps*, dále popisu kryptických druhů v druhu *C. purpurea* a další revizi afrických námelů tak nemělo nic stát v cestě. K dokončení těchto publikací bohužel již nedošlo. V její osobě ztratila česká mykologie světově uznávanou odbornici renesančního rozhledu s velkými mezinárodními kontakty.

Miroslav K o l a ř í k : Sylva Pažoutová deceased

ZPRÁVY O AKCÍCH

SETKÁNÍ MLADÝCH MYKOLOGŮ 2013 – RYCHLEBSKÉ HORY

V letošním roce se mladí mykologové setkali v Rychlebských horách ve dnech 17.–20. října 2013. K dispozici nám byla prostorná pionýrská základna v obci Uhelná, kam nakonec dorazilo 14 účastníků včetně několika nových tváří. V pátek jsme se z nedaleké Žulové vydali k NPP Borový, kde jsme na pár hodin zakotvili a poté jsme vystoupali až na Boží horu, odkud byl krásný výhled do kraje. Další den nás čekala PR Račí údolí, hluboký kaňon Račího potoka obestřený bučinami pralesovitěho charakteru. Počasí nám přálo a o mykologické objekty nebyla nouze. Užili jsme si také historických zastávek u bývalé dřevěné Tančírny a zříceniny hradu Rychleby. V závěru dne jsme si při západu slunce prohlédli celé Račí údolí z vyhlídky Čertovy kazatelny. Většinu večerů jsme strávili nejen mikroskopováním makro- i mikromycetů, ale také popíjením piva z Poličky a mnozí propadli vášni stolního fotbalu. Nedělní rozlučková exkurze proběhla v zámeckém parku v Javorníku. Část účastníků se brzo rozloučila, protože je čekala ještě návštěva polských lokalit, ale zbytek si zde přišel na své vzhledem k množství pestrých lučních druhů hub. Tímto děkujeme organizátorům za skvěle naplánovanou akci.

Zuzana H a ň á č k o v á

SDĚLENÍ REDAKCE

Jubilujících mykoložek a mykologů postupně stále přibývá a k článkům připojované bibliografie jsou leckdy neúnosně obsáhlé, takže zabírají mnoho stran *Mykologických listů*. I když si článků k jubileím vážíme, jejich rozsáhlost je na úkor místa pro odborné články, jimž je náš časopis především určen. Redakce se proto rozhodla, že u životopisných článků (včetně nekrologů) bude napříště v *ML* uveřejňována jen vybraná bibliografie (tj. jen nejzávažnější přínosné práce, knihy apod.), a to v rozsahu nejvýše jedné tiskové strany – 45–48 řádek. Úplná bibliografie bude uvedena na internetových stránkách ČVSM, na něž bude učiněn odkaz. Poprvé jsme tento způsob použili v tomto čísle *ML* u bibliografií dr. Soukupa a dr. Vánové, které byly velmi rozsáhlé.

Autorky a autoři jubilejních článků tedy napříště napíší jako součást článku na jeho konci jednak seznam vybraných prací (po dohodě s jubilantkou nebo jubilantem), jednak uvedou úplnou bibliografii, popř. doplňky s odkazem na již dříve uveřejněnou bibliografii. Rukopisy k životním výročím je zapotřebí zasílat redakci s dostatečným časovým předstihem, aby nedocházelo někdy až k více než ročním skluzům.

Dále upozorňujeme, že *Mykologické listy* vycházejí nepravidelně jako jednotlivá čísla (tak byly roku 1980 povoleny) – nejsou to ročníky! To je třeba při citacích vždy uvádět, tedy např. *Mykol. Listy* no. (nebo č.) 105: 32–45, protože nejde o ročníky, jako je tomu u pravidelně vycházejících časopisů.

Redakce *ML*

Fotografie na přední straně:

Pavučinec modrošedý – *Cortinarius caesiocanescens*. Bor u Skutče, PR Maštale, 2.10.2013 foto Jan Kramoliš (k článku na str. 1).

MYKOLOGICKÉ LISTY č. 126 – Časopis České vědecké společnosti pro mykologii, Praha. – Vychází 4x ročně v nepravidelných lhůtách a rozsahu. – Číslo sestavil a k tisku připravil dr. V. Antonín (Moravské zemské muzeum v Brně, botanické odd., Zelný trh 6, 659 37 Brno; vantonin@mzm.cz). Vyšlo v prosinci 2013. Redakční rada: dr. V. Antonín, CSc., Mgr. D. Dvořák, dr. J. Holec, dr. F. Kotlaba, CSc., dr. L. Marvanová, CSc., dr. D. Novotný, PhD. a prom. biol. Z. Pouzar, CSc. Internetová adresa: www.czechmycology.org.

Administraci zajišťuje ČVSM, P.O. Box 106, 111 21 Praha 1 – sem, prosím, hlase veškeré změny adresy, objednávky a záležitosti týkající se předplatného. Předplatné na rok 2013 je pro členy ČVSM zahrnuto v členském příspěvku; pro nečleny činí 300,- Kč.

Časopis je zapsán do evidence periodického tisku Ministerstva kultury ČR pod evidenčním číslem MK ČR E 20642 a je vydáván s finanční podporou Akademie věd ČR.

ISSN 1213-5887